

MBU - Rådmandsmøde (Rådmandsmøde)

29-04-2025 12:00 - 14:15

Grøndalsvej 2, lokale st. 323

Information:Deltagere:

Helle Bach Lauridsen
Ole Kiil Jacobsen
Jette Bjørn Hansen
Morten Korsgaard Kristensen (afbud)
Rasmus Rosendahl Brink Graff (afbud)
Nikolaj Harbjerg
Rasmus Ellermann-Aarslev
Stefan Møller Christiansen (afbud)
Susanne Holst
Tanja Nyborg
Thomas Medom

Pkt. 2: Tid: 15 min. Deltagere: Iben Sand Olesen
Pkt. 3: Tid: 10 min. Deltagere: Ingen
Pkt. 6: Tid: 10 min Deltagere: Flemming Staub
Pkt. 7: Tid: 15 min. Deltagere: Ninna Elisabeth Holm
Pkt. 8: Tid: 10 min. Deltagere: Stine Jepsen
Pkt. 9: Tid: 10 min. Deltagere: Stine Jepsen og Rasmus Brandt

Indhold

Punkt 1: Godkendelse af referat fra den 22. april 2025.....	1
Punkt 2: Trivselskommissionens anbefalinger (TN).....	2
Punkt 3: Tillægsbevilling til tandklinik på Daugbjergvej (NH).....	3
Punkt 4: Forberedelse til byrådsmødet den 30. april 2025.....	4
Punkt 5: Evt.	4

Punkt 1: Godkendelse af referat fra den 22. april 2025

MBU - Rådmandsmøde (Rådmandsmøde)

22-04-2025 11:00 - 12:00

Rådhuset, rådmandens kontor

Information:

Deltagere:

Helle Bach Lauridsen (afbud)
Ole Kiil Jacobsen
Jette Bjørn Hansen (afbud)
Morten Korsgaard Kristensen (afbud)
Rasmus Rosendahl Brink Graff (afbud)
Nikolaj Harbjerg
Rasmus Ellermann-Aarslev
Stefan Møller Christiansen
Susanne Holst
Tanja Nyborg
Thomas Medom

Pkt. 4: Tid: 20 min. Deltagere: Martha Berdiin og Anders Hovmark

Indhold

Punkt 1: Godkendelse af referat fra den 8. april 2025.....	1
Beslutning for Punkt 1: Godkendelse af referat fra den 8. april 2025.....	1
Punkt 2: Forberedelse til Børn og Unge-udvalget den 23. april 2025.....	1
Beslutning for Punkt 2: Forberedelse til Børn og Unge-udvalget den 23. april 2025.....	1
Punkt 3: Evt.....	1
Beslutning for Punkt 3: Evt.....	1

Punkt 1: Godkendelse af referat fra den 8. april 2025

Beslutning for Punkt 1: Godkendelse af referat fra den 8. april 2025

Referatet blev godkendt

Punkt 2: Forberedelse til Børn og Unge-udvalget den 23. april 2025

Dagsorden:

1. Godkendelse af referat fra udvalgsmødet den 2. april 2025
2. Svar på forslag fra RV om bedre balance mellem kommunale og selvejende institutioner på dagtilbudsområdet
3. Udvalgets forberedelse til budget 2026
4. Skriftlige orienteringer
5. Sager på vej
6. Evt.

Beslutning for Punkt 2: Forberedelse til Børn og Unge-udvalget den 23. april 2025

Drøftet

Punkt 3: Evt.

Beslutning for Punkt 3: Evt.

Ikke drøftet

Punkt 2: Trivselskommissionens anbefalinger (TN)

Tid: 15 min. Deltagere: Iben Sand Olesen



Beslutningsmemo

23. april 2025
Side 1 af 3

Emne Trivselskommissionens anbefalinger i perspektiv af
MBU's eksisterende indsatser.
Til Rådmandsmøde d. 29. april 2025

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Direktør Tanja Nyborg har sat punktet på dagsordenen med afsæt i rådmandens bestilling fra rådmandsmødet den 11. marts 2025. På den baggrund er der lavet en gennemgang af Trivselskommissionens anbefalinger med henblik på, hvordan de kan omsættes lokalt i Aarhus Kommune.

Formålet er at give rådmanden et samlet overblik over, hvordan MBU allerede arbejder i tråd med kommissionens anbefalinger – og hvor der er mulighed for at styrke og videreudvikle det eksisterende arbejde.

Materialet har været drøftet i chefgruppen, som har kvitteret for gennemgangen og bidraget med input, særligt med fokus på praksisnærhed, balancen mellem strategisk retning og lokal frihed samt behovet for tværgående samarbejde.

Bilag #1 – Trivselskommissionens anbefalinger i perspektiv af MBU's eksisterende indsatser

Bilag #2 – Gennemgang af de enkelte anbefalinger (til orientering)

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles:

- At rådmanden tager gennemgangen af Trivselskommissionens anbefalinger til efterretning.
- At rådmanden drøfter, hvad der skal være hovedfokus i det videre arbejde med anbefalingerne – både internt i MBU og på tværs af magistratsafdelinger.
- At rådmanden tilslutter sig, at anbefalingerne bringes i spil på de fælles rådmandsmøder med MSO og MSB.

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Gennemgangen viser, at MBU i høj grad allerede arbejder i tråd med Trivselskommissionens anbefalinger. Vi står på et solidt fundament i form af den fælles børne- og ungepolitik, arbejdet med bredere børnefællesskaber, det vilde problem og en lang række konkrete indsatser, der styrker fællesskaber, handlekraft og hurtig adgang til støtte – alt sammen med det fælles mål at fremme børn og unges trivsel i hverdagen. Sagen lægger derfor ikke op til at

Børn og Unge

Administration og Rådgivning
Aarhus Kommune

Sekretariat-Rådhuset

Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Sag: EMN-2025-004645

Sagsbehandler:
Iben Sand Olesen



formulere nye strategier, men skal ses som et oplæg til at styrke og videreudvikle den retning, vi allerede arbejder i.

Herunder gives en kort opsummering af arbejdsgruppens hovedpointer med afsæt i bestillingen:

23. april 2025
Side 2 af 3

Syn på trivsel

Trivselskommissionen beskriver trivsel som noget, der svinger over tid og rummer både gode og svære perioder – ikke som en modsætning til mistrivsel. Den forståelse flugter med MBU's tilgang, hvor trivsel skabes i samspillet mellem børn, unge og deres omgivelser.

Vi arbejder allerede ud fra denne tilgang, men kan med fordel styrke det fælles sprog om trivsel – så vi har fokus på ikke sygeliggør almindelige udfordringer, men i stedet styrker børns og unges handlekraft og deltagelse.

Overblik over eksisterende initiativer

MBU arbejder allerede bredt og praksisnært med trivsel. Vi har mange indsatser, der imødekommer anbefalingerne – særligt når det gælder fællesskaber, tidlig indsats, livsmestring og samarbejdet med civilsamfundet.

Gennemgangen viser, at vi står stærkt, men også at vi med fordel kan samle og synliggøre det, vi allerede gør – og i højere grad bringe det i spil i samarbejdet med omverdenen.

Spor til videre arbejde

Gennemgangen – suppleret med input fra den ledelsesmæssige og faglige drøftelse – peger på følgende temaer som særligt vigtige at arbejde videre med:

- Et fælles og mere nuanceret sprog om trivsel på tværs af fagligheder og enheder
- Et styrket fokus på digital trivsel – fx i forhold til skærmbrug, rollemødder og samarbejdet med forældre
- Et større fokus på bevægelse og kropslig trivsel – både i hverdagen og i samarbejdet med civilsamfundet
- Et styrket forældresamarbejde i det almene, så det bliver nemt at være aktiv medspiller
- En tydelig faglig forankring af anbefalingerne gennem lokal dialog – fx via temadage, faglige drøftelser og andre udviklingsaktiviteter

Interessevaretagelse

Trivselskommissionens anbefalinger giver MBU et stærkt afsæt for at arbejde strategisk med både lokal og national interessevaretagelse.

Anbefalingerne kan bruges til at skærpe MBU's budskaber og positioner – både i budgetdrøftelser og i nationale sammenhænge – og dermed bidrage til at præge rammerne for arbejdet med børns og unges trivsel. Gennemgangen peger på flere steder, hvor MBU's erfaringer og praksis kan bruges til at



kvalificere den politiske samtale – fx om, hvordan vi taler om trivsel, prioriterer det i hverdagen og samarbejder på tværs med civilsamfund og forældre. I den forbindelse udgør følgende planlagte møder en konkret mulighed for at sætte anbefalingerne i spil:

- **Fælles rådmandsmøde med MSO**, hvor temaer som ungeindsatser, frirum og fællesskaber samt digital trivsel med fordel kan drøftes i fællesskab
- **Fælles rådmandsmøde med MSB**, hvor anbefalingerne kan bruges som afsæt for en fælles drøftelse af tidlig indsats og forældresamarbejde – herunder hvordan vi sammen understøtter børn og unge i sårbare positioner

23. april 2025
Side 3 af 3

4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

Indstillingen har ingen umiddelbare økonomiske konsekvenser. Eventuelle initiativer, der følger af den videre politiske behandling, vil kræve særskilt afklaring af finansiering.

5. Videre proces og kommunikation

Sagen drøftes med rådmanden den 29. april 2025.

De næste skridt vil være at forberede og udarbejde mødemateriale til de to fælles rådmandsmøder med MSO (5. maj) og MSB (2. juni), hvor relevante anbefalingerne bringes i spil som afsæt for en fælles drøftelse.



Børn og Unge

Aarhus Kommune



Trivsel og mistrivsel – to sider af unges liv i dag

Langt de fleste børn og unge trives

Trivselskommissionen ser dog en stigende mistrivsel blandt børn og unge – ikke kun i Danmark, men i hele den vestlige verden. Unge har flere muligheder end nogensinde, men mange føler sig alligevel pressede, ensomme eller usikre på fremtiden.

Hvad påvirker unges trivsel?

- **Stort ansvar på unge selv** – Mange oplever, at de selv skal tage alle valg i livet. Det kan skabe usikkerhed og stress.
- **Mere digitalt liv** – Sociale medier fylder meget i unges hverdag. De påvirker deres selvbillede, relationer og måde at være sammen på.
- **Højt tempo** – Unge skal tidligt tage store beslutninger om skole og fremtid, mens kravene i både skole og fritid vokser.
- **Nye idealer** – Der er stort fokus på at præstere og realisere sig selv. Det kan give følelsen af ikke at være god nok.
- **Ændret forælderrolle** – Forældre støtter og beskytter mere, men stiller også nye krav, som kan være svære at leve op til.
- **Mistrivsel bliver hurtigt til et problem** – Almindelige udfordringer i livet bliver oftere beskrevet som noget, der kræver professionel hjælp. Det kan gøre unge mere sårbare.



Trivselsforståelse

Samme mål – forskellige perspektiver

Trivselskommissionen kigger på trivsel i et **bredt samfundsperspektiv.**

Trivselskommissionen definerer trivsel som en kombination af, hvordan unge har det (velbefindende), og hvordan de fungerer i deres hverdag. Deres trivselsmatrix viser, at unge både kan have det godt og fungere godt – men også befinde sig i krydsfelter, hvor de fx har det svært, men stadig fungerer, eller omvendt. De advarer mod, at vi som samfund er blevet for optagede af at undgå modgang, og at helt almindelige udfordringer i stigende grad forstås som mistrivsel. Derfor anbefaler kommissionen, at vi ændrer vores sprog om trivsel og styrker unges evne til at håndtere livets op- og nedture – ikke gennem flere diagnoser, men ved at se trivsel i et bredere samfundsperspektiv.

Børn og Unge har et mere praktisk og **kommunalt perspektiv.**

Trivsel forstås ikke som en statisk, individuel tilstand, men som noget, der formes i samspil mellem barnet og dets omgivelser. Den kan svinge over tid og påvirkes af faktorer som trygge rammer, fællesskab, mulighed for deltagelse og relationer til nærværende voksne. Mistrivsel opstår ofte i spændet mellem barn og kontekst – fx ved oplevet præstationspres, manglende tilhørsforhold eller når voksne ikke handler i tide. Derfor handler arbejdet om at styrke fællesskaber, skabe plads til forskellighed og sikre hurtig støtte i hverdagslivet.

I arbejdet med unges mentale sundhed og trivsel forstås unges trivsel samtidig som et komplekst socialt problem, der ikke kan løses med én indsats eller i én sektor. Det kræver fælles handling og koordination på tværs af fagligheder, organisationer og unge selv*.

*Er udarbejdet på baggrund af forskellige kilder i MBU

Trivselskommissionens anbefalinger

Nyt sprog for trivsel

- 1: En ny måde at tale om trivsel på
- 2: Ekspertgruppe om konsekvenserne af det stigende antal diagnoser på børne- og ungeområdet
- 3: Børn og unges behov i centrum for indsatser og støtte i skolen
- 4: Revidering af trivselsmålinger

Et balanceret digitalt liv

- 5: Pres på EU for strengere regulering og håndhævelse af digitale tjenester
- 6: Udskyd børns smartphonedebut, til de er fyldt 13 år
 - 7: Voksne som digitale rollemønstre
- 8: Smartphonefrie grundskoler og ungdomsuddannelser
- 9: Firewalls i alle grundskoler, på efterskoler, FGU og ungdomsuddannelser
- 10: Stop livestreaming af børn og unges idrætsaktiviteter

Karakterdannelse og myndiggørelse

- 11: Karakterdannelse som en central del af dagtilbud og folkeskole
- 12: Demokratisér muligheden for at komme på efterskole
- 13: Styrke mulighederne for, at flere unge tager et højskoleophold
 - 14: Flere unge i fritidsjob
- 15: Flere børn og unge med erfaring med frivillighed
- 16: Kunst og kultur for flere børn og unge

En tidssvarende pædagogisk praksis

- 17: En tidssvarende pædagogisk praksis i dagtilbud, grundskoler og på ungdomsuddannelser
- 18: En tidssvarende pædagogisk praksis på videregående uddannelser
- 19: Et stærkere almenområde, der understøtter bedre trivsel for flere
- 20: Ændring af karakterskalaen
- 21: Justering af prøvetrykket i folkeskolen
- 22: Undersøgelse af ny anvendelse af karakterer på de gymnasiale uddannelser
- 23: Færre skift ved grundforløbet på de treårige gymnasiale uddannelser

Fællesskaber i fritiden

- 24: Alle børn og unge bør have en fritidsaktivitet sammen med andre
- 25: Alle kommuner bør have en fritidspasordning
- 26: Flere børn og unge i fritids- og foreningslivet
 - 27: Trykke og inkluderende fællesskaber i fritids- og foreningslivet
- 28: Trykke ungefællesskaber og en sund alkoholkultur

Krop og bevægelse

- 29: Mere fysisk aktivitet og bevægelsesglæde i børn og unges liv
- 30: Tilbyde børn og unge realistiske og sunde kropsoptagelser

Tidlig og rettidig indsats

- 31: Fortsat fokus på systematisk opsporing af børn og unge i risiko for mistrivsel
- 32: Pædagogiske og socialfaglige trivselsindsatser som en del af lettilgængelige behandlingstilbud
- 33: Fremme lavtærskeltilbud

Forældreskab anno 2025

- 34: Forældreskab anno 2025 til debat med afsæt i syv opfordringer til forældreskabet
- 35: Støtte til udsatte forældregrupper og forældre til børn og unge med særlige behov

Hvordan Trivselskommissionens anbefalinger spiller sammen med vores eksisterende spor

Den største del af børn og unges liv leves uden for de kommunale rammer.

Frivillige fællesskaber som frirum og forebyggelse

Civilsamfundet og frivillige skaber frirum og fællesskaber, hvor unge oplever at høre til, møder rollemodeller og får mulighed for at bidrage. Forskning viser, at netop den type fællesskaber styrker unges trivsel, sociale relationer og tro på egne evner

Trivselsindsatser med civilsamfundet som medaktør

Civilsamfundet spiller en vigtig rolle i trivselsindsatser målrettet børn og unge, der har det svært. Gennem sociale og opsøgende indsatser kan civilsamfundsaktører tilbyde støtte, trykke samtaler og brobygning til relevante tilbud. De når ofte unge, der ikke selv opsøger hjælp, og bidrager dermed til at supplere og styrke de kommunale indsatser.

Børne- og ungepolitikken

Politikken er i høj grad i tråd med Trivselskommissionens grundlæggende forståelse: at børn og unge skal ses som hele mennesker med ret til fællesskab, trivsel og udvikling – og at de voksne omkring dem har et ansvar for at skabe gode rammer.

Begge lægger vægt på chancelighed, medbestemmelse og trykke fællesskaber som forudsætninger for trivsel. Politikken er værdibaseret og sætter retning, men ikke alle kommissionens anbefalinger (fx karakterdannelse eller forældresamarbejde) er direkte adresseret og kunne med fordel foldes tydeligere ud i praksis.

Det vilde problem: unges mentale sundhed og trivsel

Arbejdet med det vilde problem bygger på en fælles mission og en fælles forståelse af, at trivsel er et komplekst samfundsproblem, som skal løses i fællesskab. Det ligger i direkte forlængelse af Trivselskommissionens anbefalinger om at forstå trivsel bredt, styrke fællesskaber og sætte tidligere ind.

Vi arbejder allerede med konkrete initiativer, der understøtter anbefalingerne – fx lavtærskeltilbud, ung-til-ung-kommunikation, fokus på handlekraft og bredt samarbejde med civilsamfundet.

Kommissionen lægger mere vægt på lovgivning og strukturændringer (fx regulering og karakterskala), hvor det vilde problem i højere grad bygger på inddragelse, eksperimenter og praksisnære løsninger.

Bredere børnefællesskaber

Arbejdet med bredere børnefællesskaber er tæt forbundet med kommissionens anbefalinger om at skabe mere inkluderende læringsmiljøer, mindske præstationspres og styrke fællesskabets rolle i trivsel. Begge tilgange har fokus på almenmiljøet og forebyggelse frem for individorienterede løsninger.

Det flugter også med Aarhus Kommunes fælles fritidspædagogiske vision, som fremmer fritidstilbud, hvor børn og unge deltager i udviklende fællesskaber, er aktive medskabere af deres fritid og oplever støtte fra nærværende voksne.

Kommissionen lægger op til nogle mere strukturelle greb (fx screeningsmodeller og faste bevægelseskrav), hvor Børn og Unge i højere grad satser på lokale løsninger og professionel dømmekraft.

Folkeskolens Kvalitetsprogram

Programmet rummer flere elementer, der er i god tråd med anbefalingerne: Mere valgfrihed, styrket praksisfaglighed, bedre muligheder for fritid og bevægelse – og et opgør med præstationspres gennem justering af prøvetryk.

Der er også nye muligheder for at skabe en skole med mere plads til trivsel og variation – fx gennem afkortede skoledage og mere lokal frihed.

Kommissionen anbefaler en stærkere national styring af retning og indhold (fx skærmfrie skoler, daglig bevægelse), mens kvalitetsprogrammet i højere grad frisætter til lokal tilpasning. Det betyder, at realiseringen af anbefalingerne afhænger af lokal prioritering.

MBU's samlede billede i forhold til anbefalingerne

Vi står på et stærkt fundament

MBU arbejder allerede i høj grad i tråd med Trivselskommissionens anbefalinger. På tværs af temaerne er der tydelig sammenhæng mellem kommissionens retning og den praksis, vi allerede har i Aarhus.

Vi står på et solidt fundament i form af den fælles børne- og ungepolitik, brede børnefællesskaber, arbejdet med det vilde problem og mange konkrete greb i hverdagen, der styrker fællesskab, handlekraft og tidlig hjælp – uden krav om diagnose.

Vores tilgang er tæt på børn og unges liv

I Aarhus skaber vi trivsel gennem relationer, ungeinddragelse og samarbejde med civilsamfundet. Vi arbejder tæt på børn og unges hverdag – i skoler, dagtilbud, fritidstilbud og klubber.

I mange af temaerne – fx karakterdannelse, digital trivsel, fritid og forældresamarbejde – er vi allerede godt i gang. Og vores tilgang flugter med kommissionens grundsyn: Trivsel skabes i fællesskab – ikke alene i systemer.

Vi kan bygge videre på det, vi allerede gør

Mange af de løsninger, vi ser virke, er udviklet lokalt og drevet af stærke faglige fællesskaber. Der er potentialer i at koble tingene tættere sammen og skabe mere sammenhæng – på tværs af temaer, tilbud og aktører.

Det handler ikke om at starte forfra, men om at styrke forbindelserne mellem det, vi allerede gør, og gøre det lettere at løfte i fællesskab.

Børn og unges trivsel går på tværs af magistratsafdelinger

Børn og unge lever liv, der krydser skole, fritid, hjem, digitale fællesskaber og civilsamfund. Derfor kan trivsel ikke løftes ét sted.

Mange unge er over 18 og falder uden for MBU's politiske ledelse. Kultur- og fritidspolitik hører hjemme i MKB, ungeindsatser i MSO og støtte til forældre i MSB. Vi lykkes bedst, når vi samarbejder – både internt i MBU og med resten af kommunen og civilsamfundet.

Unge mentale sundhed og trivsel som bred tilgang på tværs af aktører

Trivselskommissionens anbefalinger kalder på mere end kommunale indsatser – de kræver fælles handling fra både fagprofessionelle, civilsamfund og unge selv. Med UMSoT har MBU allerede taget skridt i den retning. Trivsel ses som et fælles ansvar, og indsatserne udvikles i tæt samspil med lokale aktører og unge.

Lokal frihed – fælles forståelse

Kommissionen anbefaler nogle nationale greb – fx skærmfrie skoler og daglig bevægelse. I Aarhus lægger vi vægt på lokal frihed og professionel dømmekraft. Det betyder, at realiseringen af anbefalingerne i høj grad afhænger af lokale valg. Derfor er der brug for en fælles forståelse, som kan samle det, vi allerede gør – og gøre retningen tydelig uden at ensrette. En fælles forståelse kan styrke det lokale og give plads til endnu mere handlekraft tæt på børn og unge.

Hvad temaslidene viser – og hvordan de skal læses

De næste slides giver et samlet overblik over, hvordan MBU arbejder i tråd med Trivselskommissionens anbefalinger inden for otte forskellige temaer.

Hvert slide beskriver både, hvad vi allerede har af indsatser, praksis og på området, og hvor der fortsat er potentialer – altså steder, hvor der med fordel kan styrkes det eksisterende arbejde, skabe mere sammenhæng eller rette øget politisk opmærksomhed.

Formålet er at give et overblik over:

- Hvordan Trivselskommissionens syn på trivsel matcher Aarhus Kommunes tilgang og arbejde
- Hvilke eksisterende indsatser og praksisser, der allerede imødekommer anbefalingerne
- Hvor og hvordan anbefalingerne kan bringes videre i spil – både i praksis og i det politiske arbejde

Bemærk, at slidene ikke rummer en udtømmende gennemgang af alle indsatser og initiativer. En vurdering af de enkelte anbefalinger findes i bilag 1.

Trivselskommissionens temaer

1. Nyt sprog for trivsel
2. Et balanceret digitalt liv
3. Karakterdannelse og myndiggørelse
4. En tidssvarende pædagogisk praksis
5. Fællesskaber i fritiden
6. Krop og bevægelse
7. Tidlig og rettidig indsats
8. Forældreskab anno 2025

Tema 1: Nyt sprog for trivsel

Trivselskommissionen anbefaler, at vi bevæger os væk fra et enten/eller-sprog, hvor trivsel og mistrivsel fremstår som adskilte tilstande. I stedet skal vi udvikle et mere nuanceret sprog, der rummer variationen i børns og unges liv – uden at bruge kliniske eller sygeliggørende begreber om almindelige udfordringer.

I MBU er der allerede mange steder fokus på, hvordan sproget former vores forståelse af børn og unges liv – både i relation til selvbillede, fællesskab og handlekraft. MBU:

- arbejder i hverdagen med at udvikle et nuanceret sprog for trivsel – særligt i skoler, klubber og dagtilbud, hvor samtaler om trivsel er tæt på børnene. Det handler om at styrke børns oplevelse af normalitet og handlekraft – uden at sygeliggøre almindelige udfordringer.
- mange praksisnære greb, hvor det nuancerede sprog lever i mødet med børn, unge og forældre
- arbejder med at styrke sprogbrug, så almindelige udfordringer ikke sygeliggøres. Fx gennem ung-til-ung-kommunikation og formidling, der opleves relevant og genkendelig.
- I skolebestyrelser arbejdes der med trivsel og sprog i samspil mellem forældre og professionelle – bl.a. i drøftelser om fælles forventninger og hvordan børn og unge mødes i hverdagen.

MBU vurderes i høj grad at arbejde i tråd med anbefalingens intentioner.

Der findes allerede mange praksisnære greb, hvor det nuancerede sprog lever i mødet med børn, unge og forældre. Der kan være gevinst i at samle og styrke det fælles udgangspunkt på tværs – så sproget om trivsel ikke kun lever lokalt, men også er noget, vi udvikler sammen med hinanden og med civilsamfundet.

Tema 2: Et balanceret digitalt liv

Trivselskommissionen peger på en ubalance mellem det digitale og det fysiske liv i børns hverdag og anbefaler et opgør med digitale vaner – bl.a. gennem regulering, skærmfrie skoler og stærkere voksenrollemodeller.

I MBU genkender vi mange af udfordringerne og deler ambitionen om at skabe mere rum for fordybelse, fysisk samvær og fællesskaber uden digital støj. Flere af vores indsatser har fokus på at styrke børn og unges digitale liv, men vi arbejder primært gennem pædagogiske greb og dialog – ikke via regulering. MBU:

- ser, at næsten alle skoler har egne mobilpolitikker som pædagogisk greb til at skabe nærvær og fordybelse i skoledagen, og understøtter lokale tiltag i SFO'er og fritidstilbud med fokus på skærmbrug – men det sker uden en fælles kommunal strategi.
- arbejder i flere indsatser med børn og unges digitale trivsel som del af bredere samtaler om fællesskab, selvbillede og sammenligning – fx i relation til sociale medier.
- arbejder med at skabe mobilfrie fællesskaber og refleksion omkring digitale vaner. Unge fremhæver samtidig, at sociale medier også spiller en positiv rolle som fællesskaber – derfor lægger der vægt på dialog og kritisk refleksion frem for forbud.
- anerkender, at digitale redskaber også er en vigtig forudsætning for deltagelse og læring – særligt for elevgrupper som fx ordblinde. Arbejdet med digital trivsel skal derfor balancere både udfordringer og muligheder i det digitale
- har ikke systematisk data på børns eller unges digitale forbrug i MBU's regi, og arbejdet med området er stadig relativt spredt.

På nuværende tidspunkt er det vurderingen, at MBU har flere indsatser, der understøtter digital trivsel – bl.a. gennem pædagogiske greb, refleksion og mobilfrie fællesskaber. Samtidig rummer området forskellige perspektiver: Digitale redskaber kan både være en udfordring og en forudsætning for deltagelse og læring. Der mangler en fælles retning og tydelige tiltag, fx ift. smartphonebrug og rollemodeller, og der er potentiale i at styrke det strategiske arbejde med digital dannelse – i samarbejde med skoler, forældre og civilsamfund

Tema 3: Karakterdannelse og myndiggørelse

Trivselskommissionen anbefaler, at karakterdannelse bliver en mere central del af arbejdet med børn og unge. Karakterdannelse handler om evner som selvregulering, vedholdenhed, ansvarsfølelse og tro på egne evner – kompetencer, der er vigtige for unges trivsel, livsmestring og mulighed for at bidrage i fællesskaber og samfund. Kommissionen foreslår bl.a., at karakterdannelse skrives ind i dagtilbuds- og folkeskolelovens formål, og at flere unge får adgang til fritidsjob, frivillighed, efterskoler og kulturtilbud.

I MBU deler vi ambitionen om, at børn og unge ikke kun skal lære fagligt, men også udvikle sig socialt og personligt. MBU:

- samarbejder med civilsamfund og erhvervsliv om at skabe adgang til fritidsjob og frivillighed. Her får unge mulighed for at tage ansvar og opleve, at deres indsats gør en forskel.
- har fokus på at gøre kulturtilbud mere tilgængelige, fordi kunst og kultur kan give unge frirum, hvor de kan udtrykke sig og være en del af fællesskaber uden præstationspres.
- arbejder i både skole og fritid med at give børn og unge mulighed for at tage medansvar og udvikle vigtige personlige kompetencer gennem hverdagsnære aktiviteter.
- styrker unges handlekraft gennem adgang til frivillighed, kultur og arbejdsfællesskaber. Der arbejdes med at nedbryde barrierer, så flere unge oplever, at de kan tage ansvar og gøre en forskel.

På nuværende tidspunkt er det vurderingen, at MBU er i god tråd med anbefalingerne.

Karakterdannelse og myndiggørelse er allerede en naturlig del af flere indsatser, og der er bred opbakning til arbejdet.

Samtidig peger forvaltningen på, at området kan løftes yderligere – bl.a. gennem en tydeligere fælles retning på tværs af forvaltningen. Anbefalingen kalder i særlig grad på styrket samarbejde mellem magistratsafdelingerne, da mange af de relevante arenaer ligger uden for MBU's egne rammer – fx inden for kultur, fritid, socialområdet og arbejdsmarkedet.

Tema 4: En tidssvarende pædagogisk praksis

Trivselskommissionen anbefaler, at dagtilbud, skoler og fritidstilbud udvikler en pædagogisk praksis, der styrker børn og unges engagement, karakterdannelse og deltagelse i fællesskaber. Kommissionen peger også på behovet for mindre fokus på præstation og mere plads til refleksion, ro og forskellighed i børns og unges hverdag.

I Aarhus forstår vi trivsel som en grundlæggende del af det pædagogiske og didaktiske arbejde – ikke som noget, der kommer oveni. Trivsel skabes i samspillet mellem børnene, de voksne og de fællesskaber, de er en del af. Det er ikke børnene, der skal ændre sig for at passe ind – det er de fagprofessionelle og de fællesskaber, de skaber, der skal give plads til forskellighed og sikre, at alle kan være med. Den forståelse afspejles allerede i mange af de måder, vi arbejder på i MBU:

- gennemfører praksisnære forløb, hvor skoler og dagtilbud arbejder med at skabe læringsmiljøer, hvor alle børn og unge oplever, at de kan være med – både socialt og fagligt.
- arbejder flere steder målrettet med at mindske unødigt pres og skabe mere bæredygtige miljøer – fx gennem fokus på klassens kultur, relationer, differentieret undervisning og karakterfri hverdag.
- bidrager med vejledning og fælles refleksion om, hvordan ændringer i den pædagogiske praksis kan styrke trivsel og deltagelse.
- peger på en bevægelse mod større lokal frihed til at udvikle faglighed og praksis – tættere på hverdagen og i samarbejde med børn og unge
- lokalt udviklingsarbejde understøttes af MBU's fællesfunktioner – fx gennem faglig sparring, metoder og facilitering af fælles refleksion.

På nuværende tidspunkt vurderes det, at MBU i høj grad arbejder i tråd med intentionerne i anbefalingen.

Bredere børnefællesskaber fungerer allerede som et fælles afsæt i flere dagtilbud, skoler og fritidstilbud – og opleves som en bæredygtig tilgang til at styrke både trivsel og deltagelse. Der er samtidig potentiale i at understøtte en mere

Tema 5: Fællesskaber i fritiden

Trivselskommissionen anbefaler, at alle børn og unge får adgang til meningsfulde fællesskaber gennem fritids- og foreningslivet. Kommissionen understreger, at fritidsaktiviteter ikke blot er adspredelse, men vigtige arenaer for relationer, livsmestring og udvikling. Anbefalingerne rummer blandt andet etablering af fritidspasordninger, styrket brobygning mellem skole og foreninger, støtte til civilsamfundsindsatser og udvikling af en sundere alkoholkultur blandt unge.

MBU har en lang tradition for at understøtte børns og unges deltagelse i fritidsfællesskaber, og flere af anbefalingerne er allerede omsat i praksis. MBU:

- arbejder på tværs af skoler, klubber, fritidstilbud og centrale funktioner for at skabe adgang til fritidsfællesskaber for børn og unge, som står udenfor.
- samarbejder tæt med civilsamfundet – fx foreninger, kultur- og idrætsliv – om at skabe fællesskaber med lav adgangstærskel.
- understøtter forebyggelse og ungefællesskaber med fokus på alkohol og rusmidler – fx gennem oplysning, forældreinddragelse og aktiviteter uden præstationspres.
- understøtter bevægelsesfællesskaber, der styrker både fysisk og mental trivsel – og giver alle børn og unge mulighed for at indgå i positive, meningsfulde fællesskaber.

På nuværende tidspunkt vurderes det, at MBU har allerede godt fat i mange af de områder, anbefalingerne fremhæver som centrale. Der er mange gode erfaringer og samarbejder, som skaber adgang til fritidsfællesskaber – især for børn og unge i udsatte positioner. Flere af de anbefalinger, der handler om fritidsliv, kultur og alkoholkultur, ligger organisatorisk forankret i MKB, hvilket understreger vigtigheden af et tæt tværmagistratligt samarbejde. Der er potentiale i at samle kræfterne om fritidspas og kulturpas (MKB), så flere børn og unge får adgang til meningsfulde fællesskaber – uanset baggrund.

Tema 6: Krop og bevægelse

Trivselskommissionen understreger, at fysisk aktivitet, leg og bevægelsesglæde spiller en vigtig rolle for børns og unges trivsel. Det handler ikke kun om sundhed, men også om fællesskab, identitet og selvværd. Kommissionen anbefaler, at krop og bevægelse prioriteres tydeligere i dagtilbud og skoler, og at børn og unge støttes i at udvikle realistiske og mangfoldige kropsopfattelser.

I MBU er der et grundlæggende fokus på krop og bevægelse, særligt gennem sundhedsfremmende og forebyggende indsatser. MBU:

- arbejder med bevægelse som en naturlig del af hverdagen i mange dagtilbud
- arbejder i skole og fritid med at sikre, at alle børn og unge – uanset forudsætninger – får mulighed for at opleve glæden ved bevægelse og deltage i fællesskaber med kroppen i spil
- bidrager gennem samtaler med sundhedsplejen, pubertetsundervisning og samarbejde med Sex & Samfund og DGI/DIF til at styrke både viden og tryghed omkring kroppen
- har begyndende opmærksomhed på mangfoldige kropsidealer og på rammerne for tryghed – fx i omklædningssituationer og i pædagogisk praksis omkring nøgenhed og krop i dagtilbud og skole
- understøtter foreningslivets rolle i at skabe bevægelsesfællesskaber, der både styrker fysisk og mental trivsel – ikke kun som sundhed, men som deltagelse, fællesskab og mening

På nuværende tidspunkt er det vurderingen, at MBU i nogen grad imødekommer anbefalingerne. Der er mange relevante indsatser, men arbejdet med bevægelse og kropslig trivsel er ikke systematisk forankret på tværs. Der er potentiale for at styrke det tværgående samarbejde og bringe indsatsen tættere på den pædagogiske kerne – især i forhold til kropsopfattelser og inkluderende fællesskaber

Tema 7: Tidlig og rettidig indsats

Trivselskommissionen peger på, at kommunerne skal være bedre til at opspore børn og unge i begyndende mistrivsel og tilbyde relevant støtte tidligt. Det kræver lettilgængelige indsatser, tværfagligt samarbejde og hurtig adgang til hjælp – uden krav om diagnose eller visitation. Målet er at forebygge, at mindre problemer vokser sig store.

Dette tema er et højt prioriteret område, og flere eksisterende tiltag peger i samme retning som anbefalingerne. Med etableringen af Center for Trivsel er der skabt én fælles indgang, hvor børn, unge og deres voksne hurtigt kan få støtte – uden tung sagsbehandling. MBU:

- arbejder med systematisk opsporing gennem trivselssamtaler, undervisningsmiljøvurderinger og tæt kontakt med skoler og dagtilbud
- tilbyder lavtærskeltilbud, hvor børn og unge kan få rådgivning og støtte uden visitation
- har fokus på at styrke samarbejdet mellem fagpersoner, så børn og unge oplever sammenhæng i indsatsen
- udvikler hjælp og støttetilbud i civilsamfundet – bl.a. gennem samarbejde med frivillige og lokale aktører, hvor unge kan få støtte i tide

På nuværende tidspunkt er det vurderingen, at MBU er godt i gang med at imødekomme anbefalingerne. Flere centrale elementer er allerede på plads – især med etableringen af Center for Trivsel. Samtidig er der behov for at styrke det tværgående samarbejde gennem en mere fælles systematik, så det ikke afhænger af lokale relationer alene. Der er også potentiale i at skabe bedre overgange mellem forebyggende og behandlingsrettede tilbud.

Tema 8: Forældreskab anno 2025

Trivselskommissionen peger på, at forældreskabet spiller en afgørende rolle i børns og unges trivsel. De fremhæver, at et moderne forældreskab, præget af kontrol, overbeskyttelse og usikkerhed, i nogle tilfælde kan hæmme børns udvikling og deltagelse i fællesskaber. Kommissionen anbefaler en offentlig samtale om forældreskabets rolle og foreslår samtidig bedre støtte til forældre i sårbare positioner og til forældre til børn med særlige behov.

I MBU er der stigende opmærksomhed på forældres betydning – både i det almene og i det forebyggende arbejde. Flere eksisterende indsatser understøtter kommissionens anbefalinger. MBU:

- tilbyder en række indsatser målrettet forældre – fx gruppeforløb, individuelle samtaler og familieiværksættere, særligt til forældre i sårbare situationer
- arbejder i dagtilbud og skoler med at styrke relationen mellem forældre og fagpersoner gennem tydelig kommunikation og gensidig tillid
- har flere steder fokus på at klæde forældre på til at støtte deres barns trivsel uden at overtage ansvaret – fx gennem viden om børns udvikling, handlemuligheder og tydelig voksenrolle
- samarbejder med civilsamfundsaktører om støtte til forældregrupper, og har temaet på dagsordenen til rådmandens dialogmøde med bestyrelserne i foråret 2025

På nuværende tidspunkt vurderes det, at MBU i vid udstrækning arbejder i tråd med anbefalingerne.

Forældreskabet er en integreret del af mange eksisterende indsatser – både i det almene og i det forebyggende arbejde – og der er gode erfaringer med at inddrage og støtte forældre i børns trivsel. Der er samtidig potentiale i at styrke det almene forældresamarbejde yderligere – særligt ved at koble trivsel og sprog i dialogen og gøre det nemt for forældre at være aktive medspillere i børns hverdag. Skolebestyrelser og andre lokale fora spiller her en vigtig rolle i at skabe fælles forståelser og forventninger.



Hvordan styrker vi det, vi allerede gør?

MBU står allerede stærkt. Spørgsmålet er, hvordan vi bygger videre – i fællesskab med fagprofessionelle, børn og unge, samt civilsamfund?

Gennemgangen viser, at MBU allerede arbejder i tråd med mange af Trivselskommissionens anbefalinger. Samtidig løftes flere af de gode tilgange i dag lokalt og fagligt – og der er potentiale for at styrke sammenhængen og udvikle arbejdet videre ved at

- Udvikle **et fælles sprog og retning for trivsel** på tværs af enheder og fagligheder – og koble det til vores fortælling udadtil
- Styrke arbejdet med **digital trivsel**
- Et større fokus på **bevægelse og kropslig trivsel** – både i hverdagen og i samarbejdet med civilsamfundet
- Skabe et mere **fælles, tværgående samarbejde om børn og unges trivsel med civilsamfund og andre magistratsafdelinger**
- Styrke **forældresamarbejde i det almene**, så forældre oplever sig som aktive medspillere i trivselsarbejdet
- Sikre, at anbefalingerne **bringes i spil lokalt** – fx gennem dialog i decentrale enheder og sammenhæng med eksisterende udviklingsspor.



Potentiale for udvikling og indflydelse

Trivselskommissionens anbefalinger lægger op til en politisk samtale om, hvordan vi som samfund prioriterer børn og unges trivsel. MBU har viden og erfaringer, der kan bruges aktivt i både lokale og nationale drøftelser – og som kan danne afsæt for politisk stillingtagen og udvikling.

Et mere balanceret digitalt liv for børn og unge

Skubbe på lokale drøftelser om skærmbrug og digital dannelse i skole og fritid

Bidrage nationalt til samtalen om techregulering og børns digitale rettigheder

Trivsel før præstation

Tale for ændringer i prøvetryk og karakterskala

Styrke fokus på dannelse og livsmestring i skolen – ikke kun faglighed

Et stærkere fritidsliv – for alle

Gøre fællesskaber til en central del af trivselsdagsordenen

Videreudvikle modeller som fritidspas og kulturpas, så flere børn og unge får adgang fritidslivet - i samarbejde med MKB

Tidlig og lettilgængelig hjælp – uden lange sagsgange

Udbygge og forankre Center for Trivsel som én indgang for børn og unge

Øge investeringer i det forebyggende og relationelle arbejde

Nye former for forældresamarbejde

Tale for, at forældreskab også er en politisk opgave – med fokus på støtte, lige adgang og mindre pres

Unge som aktører i deres eget liv

Give unge reel medindflydelse i udvikling af løsninger og fællesskaber

Tale for politiske samtaler med – ikke kun om – unge



Børn og Unge

Aarhus Kommune



Tema: Et nyt sprog for trivsel



Anbefaling	Beskrivelse	Ansvarlig
Anbefaling 1 En ny måde at tale om trivsel på	- Alle skal gøre sig umage med at nuancere sproget om trivsel og mistrivsel - Trivselsforståelse til debat - Tydelig definition af trivsel, når trivsel anvendes i fx lovgivning	PUF / Sundhed
Anbefaling 2 Ekspertgruppe	Ekspertgruppe om konsekvenserne af det stigende antal diagnoser på børne- og ungeområdet	<i>Ikke relevant</i>
Anbefaling 3 Børn og unge i centrum	Børn og unges behov i centrum for indsatser og støtte i skolen	PPR
Anbefaling 4 Revidering af trivselsmålinger	- Revidering af de nationale trivselsmålinger - Nyt navn til trivselsmålingerne - Reduktion af antallet af trivselsmålinger - Trivselsmålinger som ledelsesmæssigt styringsværktøj - Gentagne kvalitetsundersøgelser i dagtilbud	Sundhed



Anbefaling 1 En ny måde at tale om trivsel på



Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede , der imødekommer anbefalingen?	Aarhus Kommunes børne- og ungepolitik (2023) formuleringer om trivsel imødekommer i store træk Trivselskommissionens anbefaling til sprog om trivsel. I politikken er trivsel særligt beskrevet i børne- og ungesynets tema "Vi vil være i balance". Ordet balance er bevidst valgt, for at signalere, at det er noget, der kan bevæge og flytte sig. Her beskrives mental sundhed som <i>"... en tilstand af trivsel, hvor det enkelte menneske kan udfolde sine evner, håndtere dagligdagens udfordringer og stress og indgå i fællesskaber med andre mennesker"</i>. Den beskrivelse lægger sig tæt op ad WHO's definition af mental sundhed, som Trivselskommissionen anbefaler som inspiration. Yderligere beskrives det i børne- og ungepolitikken, at det <i>"... Men øget tempo, præstationspres og en tendens til at vende problemer indad kan påvirke børn og unges mentale sundhed i negativ retning. Vi skal som samfund være opmærksomme på, hvad mistrivsel er et udtryk for, og hvordan vi kan hjælpe børnene og de unge til at skabe en sund balance i hverdagen. At fejle og opleve modgang er en naturlig del af livet, og forældre og fagprofessionelle er gensidigt forpligtede til at hjælpe børn og unge videre og søge løsninger i fællesskaber og ikke hos den enkelte."</i> Børne- og ungepolitikken er på den måde med til at sætte den retning, som Trivselskommissionen anbefaler ift. at understøtte, at trivsel ikke er enten/eller, men er langt mere komplekst. Det er helt normalt og en del af det, at være menneske, at der nogle gange er modgang. Børne- og ungepolitikken bliver forankret lokalt gennem materialer, der understøtter omsætningen fra politik til praksis. Det fælles børne- og ungesyn udgør den værdimæssige retning for arbejdet med børnene og de unge. Det er blandt andet en del af rammen for arbejdet med Brede børnefællesskaber og det besluttede fundament herfor.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	I processen med udarbejdelsen af børne- og ungepolitikken var der stor opmærksomhed på, at trivsel og mistrivsel ikke skal individualiseres, og at løsningen skal findes i fællesskabet. Samtidig er politikken udarbejdet i en periode, hvor der samfundsmæssigt var meget fokus på unges mistrivsel. Mistrivsel er derfor adresseret forskellige steder i politikken, og det er en opmærksomhed, at det bliver forstået så nuanceret, som det er tiltænkt. En generel opmærksomhed på, hvordan vi formulerer os om trivsel og mistrivsel i Fællesfunktionerne (fx i indstillinger og diverse materialer). Derudover skal medarbejdere i dagtilbud, skoler, klubber og sundhedsplejen mv., der møder børn og unge være opmærksomme på, hvordan de taler om trivsel i deres praksis.
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	<i>Kan vi have interesse i at arbejde videre med / påvirke og lave interessevaretagelse på i en videre proces, fx frem mod ny lovgivning eller i samarbejder med NGO'er mv.</i>

Anbefaling 2 Ekspertgruppe



Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede, der imødekommer anbefalingen?	<i>Dette kan både være de store linjer som Bredere Børnefællesskaber og Vilde problemer samt konkrete, afgrænsede initiativer mv.</i>
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	<i>Hvordan kan vi arbejde videre med anbefalingen generelt? Er der ifb med anbefalingen et "uopdyrket land" i Aarhus, - dvs. hvor vi ikke har indsatser, og er der nogle af disse, vi synes, det kunne være særligt interessante at dykke mere ned i?</i>
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	

Anbefaling 3 Børn og unge i centrum



Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede , der imødekommer anbefalingen?	PPR arbejder ikke ud fra en diagnosebaseret tilgang til børns behov for støtte, men foretager altid en konkret og individuel helhedsvurdering i forhold til det enkelte barns udfordringer, deltagelsesmuligheder og herunder eventuelle støttebehov. <i>PPR tidligere indsats, tættere på praksis</i> indebærer, at PPR kommer tidligere ind i opgaven, når et barn er på vej i udfordringer, ved at have fokus på fællesskaberne, som børnene er en del af, samt at være tættere på praksis gennem praksisnær understøttelse i skoler og dagtilbud. Konkret er der tilrettelagt en ny indgang (anmodninger) til PPR med det formål, at skoler og dagtilbud henvender sig tidligere i forløbet, når et barn, gruppe eller klasse er i begyndende udfordringer frem for senere i forløbet gennem indstillinger på enkeltbørn, som medfører udarbejdelse af en (lovpligtig) PPV af barnets udfordring. Ved anmodninger er der netop fokus på at arbejde med konteksten og blandt andet de voksne kompetencer (Slettes omkring børnene), og indsatsen er derfor i tråd med Kommissionens opfordring til, at kommuner ændrer fokus i retning mod en mere behovs- og kontekstorienteret tilgang til indsatser og støtte i skolen. Det skal bemærkes, at Børn og Unge kun har forholdt sig til indsatser, der ligger indenfor Børn og Unges område.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	<i>Hvordan kan vi arbejde videre med anbefalingen generelt? Er der ifb med anbefalingen et "uopdyrket land" i Aarhus, - dvs. hvor vi ikke har indsatser, og er der nogle af disse, vi synes, det kunne være særligt interessante at dykke mere ned i?</i>
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	<i>Kan vi have interesse i at arbejde videre med / påvirke og lave interessevaretagelse på i en videre proces, fx frem mod ny lovgivning eller i samarbejder med NGO'er mv.</i>

Anbefaling 4 Revidering af trivselsmålinger



Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede , der imødekommer anbefalingen?	Børne- og Undervisningsministeriet gennemfører årligt den nationale trivselsmåling blandt alle folkeskoleelever i 0.-9. klasse. Trivselsmålingerne anvendes hovedsageligt som et ledelsesværktøj, og besvarelsene for elever i 0.-3. klasse anvendes kun i begrænset omfang. I Aarhus Kommune har 23 skoler købt abonnement til Klassetrivsel, der er et trivselsværktøj, som bl.a. kan benyttes til at afdække trivslen i en klasse. På de fleste ungdomsuddannelser i Aarhus gennemfører elever Ungeprofilundersøgelsen. Ungeprofilundersøgelsen er forankret i MSO. Gentagne kvalitetsundersøgelser på dagtilbudsområdet Det uvildige tilsyn i Aarhus Kommune baserer sig på flere observationer af de pædagogiske læringsmiljøer end den nationale kvalitetsundersøgelse. I Aarhus Kommune anvendes ITERS og ECERS til observationer af læringsmiljøerne i vuggestuer og børnehaver og KVALid tilsyn i dagplejen. Børneliv i Aarhus - oplæg til politisk drøftelse af kvaliteten på dagtilbudsområdet, som forelægges byrådet hvert andet år, svarer til forslaget om en national kvalitetsundersøgelse. Konklusioner fra den lokale kvalitetsdrøftelse afspejler de nationale.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	Der skal være en opmærksomhed på, at Klassetrivsel ikke bruges unødvendigt, samt at den baseres på kommissionens forståelse af trivsel. Gentagne kvalitetsundersøgelser på dagtilbudsområdet • Viden om børnenes trivsel og udvikling – og respons på de pædagogiske læringsmiljøer. • Opfølgning og opsamling på ledelsens tilsyn i dagtilbud. • Styrkelse af systematisk evalueringskultur.
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	Vi kan have interesse i at blive inddraget ifm. revideringen af den nationale trivselsmåling. Vi bakker op om at gøre dataindsamlingen mere fleksibel og gøre det muligt at tilpasse spørgerammen efter lokale behov på den enkelte skole. Derudover er det overvejende positivt, at kommissionen anbefaler at revidere spørgerammen, så den baseres på kommissions trivselsforståelse. Et opmærksomhedspunkt er, at en ændring i spørgerammen vil medføre et tab af mulighed for at følge en udvikling i elevernes trivsel over tid. Gentagne kvalitetsmålinger på dagtilbudsområdet Involvering i undersøgelsesområde, metode og design. Herudover en opmærksomhed på balancen i værdien af nationale kvalitetsundersøgelser og ressourceforbruget – og sammenhængen til den lokale viden om kvaliteten i de pædagogiske læringsmiljøer fra tilsynet. Vigtigt med mere viden og fokus på dagtilbudsområdet - er kvalitetsmålinger det rette redskab?

Tema: Et balanceret digitalt liv

Anbefaling	Beskrivelse	Ansvarlig
Anbefaling 5 Pres på EU for strengere regulering og håndhævelse af digitale tjenester	- Forbud mod fastholdelsesmekanismer og afhængighedsskabende design - Effektiv og obligatorisk aldersverifikation - Forbud mod annoncering til børn og unge på digitale tjenester	Ikke relevant
Anbefaling 6 Udskyd børns smartphonedebut, til de er fyldt 13 år		PUF
Anbefaling 7 Voksne som digitale rollemodeller	- Voksne skal gå foran som det gode eksempel - Forældreaftaler om børns brug af digitale tjenester - Aftaler om skærmbrug i hjemmet - Fritids- og foreningslivet skal understøtte, at børns debut på sociale medier udskydes	PUF
Anbefaling 8 Smartphonefrie grundskoler og ungdomsuddannelser	- Grundskoler skal gøres smartphonefrie – også i SFO og fritidshjem - Ungdomsuddannelsesinstitutioner skal have en skærmpolitik - Børn og unge skal klædes på til at anvende digitale teknologier	PUF
Anbefaling 9 Firewalls i alle grundskoler, på efterskoler, FGU og ungdomsuddannelser		PUF
Anbefaling 10 Stop livestreaming af børn og unges idrætsaktiviteter		(MKB)



Anbefaling 5 Pres på EU for strengere regulering og håndhævelse af digitale tjenester



Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede , der imødekommer anbefalingen?	<i>Dette kan både være de store linjer som Bredere Børnefællesskaber og Vilde problemer samt konkrete, afgrænsede initiativer mv.</i>
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	<i>Hvordan kan vi arbejde videre med anbefalingen generelt? Er der ifb med anbefalingen et "uopdyrket land" i Aarhus, - dvs. hvor vi ikke har indsatser, og er der nogle af disse, vi synes, det kunne være særligt interessante at dykke mere ned i?</i>
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	<i>Kan vi have interesse i at arbejde videre med / påvirke og lave interessevaretagelse på i en videre proces, fx frem mod ny lovgivning eller i samarbejder med NGO'er mv.</i>

Anbefaling 6 Udskyd børns smartphonedebut, til de er fyldt 13 år

Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede , der imødekommer anbefalingen?	Anbefaling 6 handler om at udskyde smartphonedebut til børnene fylder 13 år. Det ses som et forældreansvar, hvornår børn får deres egen smartphone og/eller en mobiltelefon. Børn og Unge følger og kommunikerer de anbefalinger, der kommer på området til forældre. (se anbefaling 8, hvor børn og unges indsatser ift. anvendelse af digitale enheder i Børn og Unges tilbud adresseres). I Børn og unge har vi med indsatsen 'mere beskyttende tilgang til skærm i skoletiden' rykket aldersgrænsen for, hvornår elever får udleveret chromebooks til det i dag er på 5. årgang. Det var tidligere på 2. årgang.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	<i>Hvordan kan vi arbejde videre med anbefalingen generelt? Er der ifb med anbefalingen et "uopdyrket land" i Aarhus, - dvs. hvor vi ikke har indsatser, og er der nogle af disse, vi synes, det kunne være særligt interessante at dykke mere ned i?</i>
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	<i>Kan vi have interesse i at arbejde videre med / påvirke og lave interessevaretagelse på i en videre proces, fx frem mod ny lovgivning eller i samarbejder med NGO'er mv.</i>

Anbefaling 7 Voksne som digitale rollemodeller



Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede , der imødekommer anbefalingen?	Anbefaling 6 og anbefaling 7 hænger sammen. Det er forældrenes ansvar, hvornår deres børn må få en smartphone og/eller mobiltelefon og forældrene, der også skal fungere som gode rollemodeller for deres børn. I Børn og Unge har vi indsatser, som allerede i indskolingen sætter digital dannelse og digital tryghed på dagsordenen på forældremødet. Det er vigtigt, at forældrene i fællesskab får mulighed for at tale sammen om emnet. Det er også vigtigt, at det sker på et oplyst grundlag, hvorfor MBUs indsats 'Digital Tryghed 24/7' viser en film med flere eksperter, som giver forskellige faglige input til emnet. På baggrund af den viden lægges der op til en drøftelse i forældregruppen, der også giver forældrene mulighed for at spejle sig selv i andre. I en drøftelse om smartphones er det vigtigt at inddrage smartwatches, da smartwatches også kan forstyrre barnet. Primo 2025 påbegynder MBU at udvikle og udvide sitet <i>Digital dannelse</i> med et modul målrettet klubområdet. Her klædes klubberne bl.a. på til, hvordan de kan sætte forskellige temaer fra børnene og de unges digitale liv på dagsordenen til forældremøder eller introaftner – på samme vis som skolerne.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	Børn og Unges indsatser målrettet forældre er et tilbud til skolerne. Det vurderes ikke, at alle skoler benytter sig af det, men det vurderes, at det generelt er noget man forholder sig til på skolerne, da det er en dagsorden, der også fylder meget i hos forældre. Der findes rigtig mange nationale materialer og indsatser, som kan bruges på forældremøder til at sætte børn og unges digitale liv på dagsordenen. MBU har ikke på generelt niveau indsigt i, hvordan de enkelte skoler arbejder med feltet.
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	<i>Kan vi have interesse i at arbejde videre med / påvirke og lave interessevaretagelse på i en videre proces, fx frem mod ny lovgivning eller i samarbejder med NGO'er mv.</i>

Anbefaling 8 Smartphonefrie grundskoler og ungdomsuddannelser

Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede , der imødekommer anbefalingen?	Det er skolerne, SFO og klubberne, som laver egen lokal skærmpolitik og politik for mobiler/smartphones. Børn og Unge ligger traditionelt vægt på betydningen af lokale drøftelser og lokalt ejerskab til de besluttede retningslinjer og politikker, der sætter rammerne om det lokale pædagogiske arbejde. Børn og Unge læner sig op ad anbefalingerne i rapporten 'Skærmbrug i grundskolen' udarbejdet af Børne- og Undervisningsministeriet. Anbefalinger om skærmbrug klar til grundskoler og fritidstilbud Børne- og Undervisningsministeriet Vi anbefaler at man som skole bruger rapportens anbefalinger i udarbejdelse af en lokal mobilpolitik. Det er vigtigt at den lokale mobilpolitik også omfatter brug af smartwatches, in-ear høretelefoner mv. Forvaltningen har kendskab til at de fleste skoler har en mobilpolitik hvor mobil er låst inde i et skab i undervisningstiden. Det vurderes at variere mere om mobilen er låst inde i frikvartererne, i SFO-tiden I den fritidspædagogiske vision er det digitale besluttet som et vigtigt tema på tværs af UngiAarhus. I første halvår af 2025 sætter UngiAarhus ØST og VEST, der dækker klubområdet, fagligt fokus på <i>Børn og unges digitale liv</i>. Det er det pædagogiske personale, der har efterspurgt mere viden på området og derigennem kvalificere deres arbejde med forskellige aspekter af medlemmernes digitale liv – herunder skærmbrug. Et fagligt fokus, der samtidig kan understøtte det pædagogiske personales samtaler med forældre om børn og unges skærmbrug.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	Der gøres opmærksom på, at der kan være situationer i undervisningen, hvor smartphones kan være relevante som pædagogisk redskab i undervisningen. Dette gælder fx særligt for elever med ordblindhed og skriftsprogsvanskeligheder.

Anbefaling 9 Firewalls i alle grundskoler, på efterskoler, FGU og ungdomsuddannelser

Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede, der imødekommer anbefalingen?	Alle elever fra 5.-10. klasse i folkeskolerne i Aarhus Kommune har 1:1 Chromebooks. I det mindre klasser har eleverne adgang til klassesæt af Chromebooks efter behov. På alle Chromebooks/elevernes brugerkonti er der installeret et filter, som blokerer for en lang række uhensigtsmæssige sider – herunder fx spil, sociale medier, shoppingsider, streamingplatforme, eksplicitte sider og betting sider. Filteret vedligeholdes og styres centralt med løbende input fra skolerne. Filtret er ens for alle skoler og har været i drift i nuværende form siden 1/8/2024. Før dette var der kun blokeret for eksplicit indhold. Tilbage meldingen fra skolerne er positiv, da det er med til at mindske digitale forstyrrelser i undervisningen. Det er væsentligt at understrege, at filtrene kun virker på skolernes Chromebooks, hvormed elevernes private computere, mobiltelefoner og smartwatches ikke er omfattet. Dette kalder på, at skolerne fastsætter lokale politikker på området jf. anbefalingerne fra BUVM.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	Der er en opmærksomhed på , at der hele tiden kommer nye sites til, som der skal spærres for at kunne oprette holde indsatsen, hvilket kræver ressourcer.
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	Kan vi have interesse i at arbejde videre med / påvirke og lave interessevaretagelse på i en videre proces, fx frem mod ny lovgivning eller i samarbejder med NGO'er mv.

Anbefaling 10 Stop livestreaming af børn og unges idrætsaktiviteter



Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede , der imødekommer anbefalingen?	<i>Dette kan både være de store linjer som Bredere Børnefællesskaber og Vilde problemer samt konkrete, afgrænsede initiativer mv.</i>
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	<i>Hvordan kan vi arbejde videre med anbefalingen generelt? Er der ifb med anbefalingen et "uopdyrket land" i Aarhus, - dvs. hvor vi ikke har indsatser, og er der nogle af disse, vi synes, det kunne være særligt interessante at dykke mere ned i?</i>
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	<i>Kan vi have interesse i at arbejde videre med / påvirke og lave interessevaretagelse på i en videre proces, fx frem mod ny lovgivning eller i samarbejder med NGO'er mv.</i>

Tema: Karakterdannelse og myndiggørelse

Anbefaling	Beskrivelse	Ansvarlig
Anbefaling 11 Karakterdannelse som en central del af dagtilbud og folkeskole	- Karakterdannelse skal explicit adresseres i formålsparagraffen i dagtilbudsloven - Karakterdannelse skal explicit adresseres i formålsparagraffen i folkeskoleloven - Karakterdannelse som en del af lærer- og pædagoguddannelserne - Karakterdannelse som en del af den pædagogiske assistentuddannelse	PUF
Anbefaling 12 Demokratisér muligheden for at komme på efterskole	- Mindske økonomiske barrierer for et efterskoleophold - Mindske kulturelle barrierer for et efterskoleophold - Evaluering af, om adgangen til efterskoler er blevet demokratiseret - Flere forældre og unge bør vælge efterskoler til	<i>Ikke relevant</i>
Anbefaling 13 Styrke mulighederne for, at flere unge tager et højskoleophold	- Flere unge bør prioritere et højskoleophold - Højskoler bør udbyde flere stipendier til et højskoleophold - Flere fripladser på højskoler og mulighed for fritagelse for egenbetalingskravet - Mindske kulturelle barrierer for et højskoleophold	Ikke relevant
Anbefaling 14 Flere unge i fritidsjob	- Flere unge i fritidsjob - Øget samarbejde mellem kommunale ungdomsskoler og det lokale erhvervsliv om flere unge i fritidsjob - Et godt første møde med arbejdsmarkedet - Undervisning på skoler og kommunale ungdomsskoler med henblik på, at unge får et fritidsjob - Implementere initiativerne fra regeringsudspillet Flere unge skal have et fritidsjob	PUF (MSB)
Anbefaling 15 Flere børn og unge med erfaring med frivillighed	- Brug de lokale valgfag til blandt andet at undervise i frivillighed - Fokus på at bruge den obligatoriske erhvervspraktik i frivillige foreninger og organisationer - Forsøg med frivillighedspraktik - Lettere at kombinere ungdomsuddannelser og videregående uddannelser med frivilligt engagement	PUF
Anbefaling 16 Kunst og kultur for flere børn og unge	- Fremme børn og unges læseglæde via kommunale bibliotekstilbud - Kommunal prioritering af kulturtilbud for børn og unge - Opbakning til forsøg med kulturpas til unge	PUF



Anbefaling 11 Karakterdannelse som en central del af dagtilbud og folkeskole



Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede, der imødekommer anbefalingen?	Dagtilbud: Arbejdet med karakterdannelse er omdrejningspunktet i dagtilbuddenes arbejde med den pædagogiske læreplan, herunder det pædagogiske grundlag, og benævnes i dagtilbudsloven som "dannelse". Det er grundlæggende i den pædagogiske praksis at arbejde med fællesskaber, forståelse for mangfoldighed, medbestemmelse, vedholdenhed mv. Børn og Unge samarbejder med VIA om indholdet på uddannelsen. Skole I skolen arbejdes der med karakterdannelse eller elevernes alsidige udvikling bl.a. i fagene og i den understøttende undervisning. Den understøttende undervisning skal understøtte den faglige undervisning og styrke elevernes læringsparathed, sociale kompetencer, alsidig udvikling, motivation og trivsel. Der er snitflader til fx arbejdet med demokratisk dannelse og medborgerskab samt digital dannelse mv. SFO: Børn og Unge har med visionen for SFO kastet lys på fritidspædagogikkens rolle – i egen ret og i samarbejde med andre – og gennemført kompetenceudvikling om bl.a. deltagelsesmuligheder for alle. UngiAarhus: Karakterdannelse er et centralt tema i Ungdomsskoleloven og i den fritidspædagogiske vision for UngiAarhus. KVAS-Vital er relevant at nævne, som det fælles pædagogiske grundlag på tværs af tilbuddene i UngiAarhus, da tilgangen favner begrebet karakterdannelse.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	Dagtilbud Viden fra det uvildige tilsyn peger på, at dagtilbuddene kan styrke fokus på børnenes gensidige fællesskaber og interaktioner, som en del af arbejdet med dannelse. Børn og Unge samarbejder med professionsuddannelserne om at styrke de pædagogiske kompetencer, der er brug for i praksis. Skole Viden fra elevtrivselsmålingen peger på, at skolerne kan styrke fokus på dannelsesaspekter som fx inddragelse, motiverende undervisning, tro på egne evner og relationskompetencer. For ca. 7-8 år siden var der i MBU fokus på, hvordan skolerne kunne understøttes i at konkretisere og synliggøre arbejdet med dannelse i undervisningen. MBU indgik i et samarbejdsprojekt med Københavns Kommune og et privat firma om udviklingen af redskabet Udvikling i Livsfærdigheder (UiL) som en slags pendant til trivselsmålingen. MBU trak sig siden fra projektet, og erfaringerne herfra viste, at en operationalisering og kvantificering ikke er vejen frem. Overgang mellem dagtilbud og skole: Styrke sammenhængen og indsatsen på tværs af dagtilbud og skoleFælles sprog og indsatser om (karakter)dannelse på tværs af dagtilbud og skole jf. Forslag i omstillingsplanen.
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	

Anbefaling 12 Demokratisér muligheden for at komme på efterskole

Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede, der imødekommer anbefalingen?	<i>Dette kan både være de store linjer som Bredere Børnefællesskaber og Vilde problemer samt konkrete, afgrænsede initiativer mv.</i>
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	<i>Hvordan kan vi arbejde videre med anbefalingen generelt? Er der ifb med anbefalingen et "uopdyrket land" i Aarhus, - dvs. hvor vi ikke har indsatser, og er der nogle af disse, vi synes, det kunne være særligt interessante at dykke mere ned i?</i>
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	<i>Kan vi have interesse i at arbejde videre med / påvirke og lave interessevaretagelse på i en videre proces, fx frem mod ny lovgivning eller i samarbejder med NGO'er mv.</i>

Anbefaling 13 Styrke mulighederne for, at flere unge tager et højskoleophold



Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede, der imødekommer anbefalingen?	<i>Dette kan både være de store linjer som Bredere Børnefællesskaber og Vilde problemer samt konkrete, afgrænsede initiativer mv.</i>
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	<i>Hvordan kan vi arbejde videre med anbefalingen generelt? Er der ifb med anbefalingen et "uopdyrket land" i Aarhus, - dvs. hvor vi ikke har indsatser, og er der nogle af disse, vi synes, det kunne være særligt interessante at dykke mere ned i?</i>
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	<i>Kan vi have interesse i at arbejde videre med / påvirke og lave interessevaretagelse på i en videre proces, fx frem mod ny lovgivning eller i samarbejder med NGO'er mv.</i>

Anbefaling 14 Flere unge i fritidsjob



Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede, der imødekommer anbefalingen?	Fritidsjob: Aarhus Kommune arbejder på tværs af magistratsafdelingerne målrettet med fritidsjobindsatser. Konkrete indsatser er: • UC-fritidsjob, er en bydækkende indsats, hvor unge mellem 15-17 år får hjælp og vejledning til at søge og varetage et fritidsjob. Indsatsen er forankret i MSB. • Lommeguld, er en lomme pengeindsats, der med budgetaftalen 2025 gøres bydækkende. Målgruppen er børn i alderen 12-14 år. Indsatsen er forankret i det boligsociale fællesråd. • CoopCrew målrettet unge i 9.-10. klasse. Tilbuddet er bydækkende og udbydes af USK i samarbejde med COOP. • Spirejobs i MSO, hvor unge får ansættelse på plejehjem. • Spirejobs i MBU, hvor unge kan få ansættelser i ex. Dagtilbud, indsatsen er under udvikling. • Derudover har Aarhus Kommune forpligtet sig til at udbyde 1500 kommunale fritidsjob, med en hensigtserklæring om at 1000 er målrettet unge på kanten (fra udsatte familier). Central understøttelse af skolerne i arbejdet med de obligatoriske erhvervspraktikker, skole-virksomhedssamarbejdet og elevers mulighed for at komme i særligt tilrettelagte praktikker – alle elementer, der er med til at skabe en mere varieret skoledag og understøtte børn og unges mulighed for at få viden om og Udsyn mod Arbejdsliv. Fremadrettet kommer understøttelsen også til at omhandle elevernes mulighed for at vælge juniormesterlære.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	

Anbefaling 15 Flere børn og unge med erfaring med frivillighed



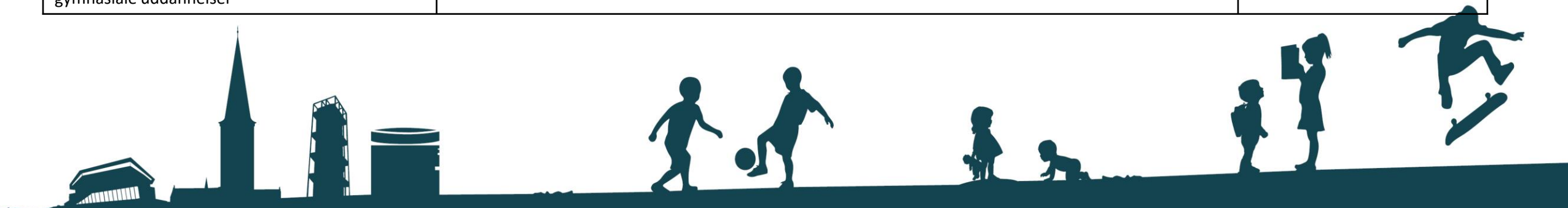
Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede , der imødekommer anbefalingen?	Folkeskolens kvalitetsprogram: Fra skoleåret 2025/26 bliver det, jf. Folkeskolen kvalitetsprogram, permanent muligt for eleverne at have et valgfag uden for almindelig undervisningstid (ca. 8-16). Det kan ske i samarbejde med det lokale foreningsliv, hvor elever bl.a. kan komme i praktik som frivillige. MKB er der en playmaker, der kan hjælpe skolerne med at skabe kontakt til lokale foreninger. Der pågår et arbejde med at udvikle materiale til lokale valgfag, der understøtter idræt, bevægelse og frivillighed i samarbejde med det lokale foreningsliv. Jf. Folkeskolen Kvalitetsprogram skal alle elever i en 5 dages obligatorisk erhvervspraktik i 7., 8. eller 9. ende klasse. Kommuner og skoler kan opfordre og understøtte elever til at tage erhvervspraktik i frivillige foreninger eller organisationer.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	Et par konkrete forslag er: • Børn og Unges hjemmeside "udsyn mod arbejdsliv", som er udviklet til at understøtte elever, forældre og skolerne ift. at finde praktikpladser i virksomheder, kan videreudvikles til at også omfatte praktikmuligheder i frivillige foreninger og organisationer • Inspireret af Børn og Unges indsatser vedr. jobsnuser og virksomhedsbesøg kan der udvikles tilsvarende tilbud til elever og hele klasser, hvor elever i folkeskolen introduceres for frivillige organisationer.
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	

Anbefaling 16 Kunst og kultur for flere børn og unge

Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede, der imødekommer anbefalingen?	- Aarhus Kommune har en Kultur og Sundhedsplan, der skal give en fælles vision og retning for hele kultur og sundhedsfeltet i Aarhus Kommune. - Deltagelse i kunst og kultur har betydning for både karakterdannelse og myndiggørelse og for børnenes tilknytning til fællesskaber i og uden for skolen. MBU giver tilskud til en række kulturaktører i regi af åben skole. Det samlede årlige beløb er på 2,4 mio. kr., og det gives til teatre, kulturskoler, orkestre og andre kulturaktører m.v. Heraf udmøntes der et mindre beløb årligt til skolerne med det formål at understøtte skolernes mulighed for at styrke åben skole gennem fx ULF-ambassadører. I Aarhus Kommune er der desuden tre ordninger, som favner skolerne – med varierende støtte fra MBU: <u>Børnekulturhuset – Ud & Lær:</u> Generelt har vi godt fat i skolerne gennem Børnekulturhuset – Ud & Lær, og der er et godt samarbejde med MBU om dette. Det udvidede decentrale princip for skolerne i Aarhus betyder imidlertid, at der er forskelle på, hvor meget/lidt børnene får mulighed for at deltage i kunst og kultur. <u>Skolernes Teaterordning:</u> MBU og Kultur samfinansierer Skolernes Teaterordning, hvor MBUs midler til professionelle teateroplevelser for skolerne suppleres en til en af kulturmidler fra refusionsordningen i staten. Ordningen sikrer de fleste børn i Aarhus folkeskoler en årlig professionel teateroplevelse. <u>Skolekoncertordning:</u> Børnekulturhuset står også for kommunens skolekoncertordning i samarbejde med Levende Musik i Skolen, der gennem en ordning med staten kan reducere udgifterne til koncerterne med ca. 60 %. Her betaler de medvirkende 18 skoler ca. 2/3 af udgiften, Børnekulturhuset betaler 1/3 og får et tilskud til ordningen på 40.000 kr. fra MBU (inkluderet i ovennævnte tilskud til kulturaktører m.v.). <u>Med Skolen I Biografen</u> – MBU har indgået aftale med skolebioordningen Med Skolen I Biografen (107.000 kr. årligt), som giver mulighed for, at skolerne kan købe biografbilletter til 20 kr. pr. billet, så elever kan få adgang til filmoplevelser og mulighed for at arbejde med levende billeder i undervisningen ved at benytte den lokale biograf som klasselokale. <u>Fremme børn og unges læseglæde via kommunale bibliotekstilbud:</u> Aarhus Kommune har en strategi og handleplan for sprog og literacy. Der er tre arbejdsgrupper på tværs af MKB og MBU, der løbende arbejder med at understøtte børn og unges læseglæde i både dagtilbud, skole og fritid. Fx arbejdes der med Børnelitteraturfestivalen Albus for både dagtilbud, skoler og familier, understøttelse af lokale skoleudviklingsprojekter på tværs af skole- og lokalbiblioteker, forældrevejledning om læsning - herunder READ 3-4 år, tilgængelighed af litteratur på skoler.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	- Der eksisterer ikke nok ordninger for dagtilbud. Børnekulturhuset (MKB) har en række tilbud til daginstitutioner, som er booket i samme øjeblik, de formidles, men også her er potentialet for at bidrage til en forebyggende og fællesskabsorienteret indsats stor. - Et strategisk samarbejde mellem MBU og MKB, med henblik på Kunst og kultur for flere børn og unge, vil åbne for nye muligheder for børnene og bidrage til bedre trivsel, ligesom det vil være relevant med flere ressourcer til at dække omkostninger ved forløb og aktiviteter og transport og evt. deltagelse af flere voksne i den forbindelse. - Dagtilbud og skoler er udfordret på opdaterede og aktuelle materialesamlinger af fysiske bøger samt gode rammer til at realisere tværfagligt samarbejde mellem folke- og skolebiblioteker om formidling af litteratur og læsefremmende tiltag.
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde	<i>Kan vi have interesse i at arbejde videre med / påvirke og lave interessevaretagelse på i en videre proces, fx frem mod ny lovgivning eller i samarbejder med NGO'er mv.</i>

Tema: En tidssvarende pædagogisk praksis

Anbefaling	Beskrivelse	Ansvarlig
Anbefaling 17 En tidssvarende pædagogisk praksis i dagtilbud, grundskole og på ungdomsuddannelser		PUF
Anbefaling 18 En tidssvarende pædagogisk praksis på videregående uddannelser		<i>Ikke relevant</i>
Anbefaling 19 Et stærkere almenområde, der understøtter bedre trivsel for flere		PUF PPR supp.
Anbefaling 20 Ændring af karakterskalaen		PUF
Anbefaling 21 Justering af prøvetrykket i folkeskolen		PUF
Anbefaling 22 Undersøgelse af ny anvendelse af karakterer på de gymnasiale uddannelser		<i>Ikke relevant</i>
Anbefaling 23 Færre klasseskift ved grundforløbet på de treårige gymnasiale uddannelser		<i>Ikke relevant</i>



Anbefaling 17 En tidssvarende pædagogisk praksis i dagtilbud, grundskole og på ungdomsuddannelser

Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede , der imødekommer anbefalingen?	Den nye børne og unge-politik afspejler de elementer, Trivselskommissionen peger på er centrale i en tidssvarende pædagogik, som kan forebygge og afhjælpe mistrivsel og styrke fællesskaberne. Dagtilbud: Arbejdet med udviklingen af kvaliteten i dagtilbud, herunder omdrejningspunktet for det uvildige tilsyn og Dagtilbud for Alle, er at styrke de pædagogiske læringsmiljøer, så der etableres deltagelsesmuligheder for alle børn. Kvalitetsforståelsen på dagtilbudsområdet i Aarhus Kommune er den samme, som fremhæves som tidssvarende pædagogik af Trivselskommissionen. I Børn og Unge deler vi Trivselskommissionen anbefaling om, at der prioriteres midler til et styrket almenområde, så flere børn og unge kan trives i de brede fællesskaber og færre segregeres til specialundervisningstilbud. Dette arbejde er allerede igangsat gennem forskellige spor. Eksempelvis gennem 'Dagtilbud for alle' og 'Skole for alle', som hver især arbejder med at løfte lærere og pædagogers forudsætninger for at skabe deltagelsesmuligheder for alle børn og unge. Det sker gennem praksisnær kompetenceudvikling, hvor lokale aktionslæringsforløb understøtter en lokal udvikling af praksis i praksis. Betydningen af fællesskaber som den mest beskyttende faktor mod mistrivsel er desuden en central del af arbejdet med Brede Børnefællesskaber. Fællesskabernes, og almenområdets betydning for børn og unges trivsel var også i fokus på inspirations- og uddannelsesdagen den 2. december, hvor Thomas Nordahl fint eksemplificerede det med citatet "<i>Det bedste specialpædagogiske greb er god almenpædagogik og almenpædagogik</i>". Det er netop den gode almenpædagogik og almenpædagogik som er i centrum i både 'Dagtilbud for alle', 'Skole for alle' og 'Fritid for alle' som har fokus på høj kvalitet i de læringsmiljøer vi tilbyder børnene. MOVE Aarhus understøtter her skolernes personale i at udvikle skolernes trivselsindsats og Ungdomsskolen Trivselsindsatser gennemføre trivselsfremmende forløb i fra 7 klasse. Fritidspædagogik: I anbefalingen adresseres også fritidspædagogikkens potentiale og vigtigheden af, at en tidssvarende pædagogisk praksis også er vigtig i fritidspædagogiske tilbud, samt at Fritidspædagogikken har et særligt potentiale til at understøtte børn og unges trivsel, herunder fx deres leg, relationer, deltagelse i fællesskaber samt aktiviteter baseret på lyst. Den fælles fritidspædagogiske vision i Aarhus samt visionen for SFO og Ungi Aarhus har netop dette fokus.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	<i>Hvordan kan vi arbejde videre med anbefalingen generelt? Er der ifb med anbefalingen et "uopdyrket land" i Aarhus, - dvs. hvor vi ikke har indsatser, og er der nogle af disse, vi synes, det kunne være særligt interessante at dykke mere ned i?</i> <i>Dagtilbud: Systematisk opfølgning på og understøttelse til, at den pædagogiske praksis skaber deltagelsesmuligheder for alle børn</i>
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	<i>Kan vi have interesse i at arbejde videre med / påvirke og lave interessevaretagelse på i en videre proces, fx frem mod ny lovgivning eller i samarbejder med NGO'er mv.</i>

Anbefaling 18 En tidssvarende pædagogisk praksis på videregående uddannelser



Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede , der imødekommer anbefalingen?	<i>Dette kan både være de store linjer som Bredere Børnefællesskaber og Vilde problemer samt konkrete, afgrænsede initiativer mv.</i>
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	<i>Hvordan kan vi arbejde videre med anbefalingen generelt? Er der ifb med anbefalingen et "uopdyrket land" i Aarhus, - dvs. hvor vi ikke har indsatser, og er der nogle af disse, vi synes, det kunne være særligt interessante at dykke mere ned i?</i>
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	<i>Kan vi have interesse i at arbejde videre med / påvirke og lave interessevaretagelse på i en videre proces, fx frem mod ny lovgivning eller i samarbejder med NGO'er mv.</i>

Anbefaling 19 Et stærkere almenområde, der understøtter bedre trivsel for flere

Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede, der imødekommer anbefalingen?	I Børn og Unge arbejder vi med Trivselskommissionen anbefaling om, at der prioriteres midler til et styrket almenområde, så flere børn og unge kan trives i det brede fællesskab og færre segregeres til specialundervisningstilbud. I Bredere Børnefællesskaber er dette arbejde igangsat med 4 udviklingsspor og en række indsatser. Betydningen af fællesskaber som den mest beskyttende faktor mod mistrivsel er desuden en central del af arbejdet med Bredere Børnefællesskaber. Der er med Omstillingsplanen afsat ressourcer til lokal praksisudvikling i skolerne samt forankring af praksisudvikling i dagtilbud. Der vurderes pt. ikke behov for nye initiativer i skoler og dagtilbud, men fokus på forankring af eksisterede. Lokal Praksisudvikling i 'Dagtilbud for alle' og 'Skole for alle' har fokus på at løfte lærere og pædagogers forudsætninger for at skabe deltagelsesmuligheder for alle børn og unge. Det sker gennem praksisnær kompetenceudvikling, hvor lokale aktionslæringsforløb understøtter en lokal udvikling af praksis i praksis. Det er netop fokus på god almenpædagogik og almindidaktik, som er i centrum i både 'Dagtilbud for alle' og 'Skole for alle', som har fokus på høj kvalitet i de læringsmiljøer vi tilbyder børnene. Med fritid for alle, arbejdes ligeledes med, at understøtte UngiAarhus i arbejdet med Bredere Børnefællesskaber i de fritidspædagogiske tilbud. PPR tættere på praksis: PPR tidligere indsats, tættere på praksis indebærer, at PPR kommer tidligere ind i opgaven, når et barn er på vej i udfordringer, ved at have fokus på fællesskaberne og de voksnes kompetencer. (som børnene er en del af) Samtidig er PPRs indsats som i høj grad tilrettelagt ved at være tættere på praksis gennem praksisnær understøttelse i skoler og dagtilbud (se også anbefaling 3). PPR arbejder med praksisudvikling i skoler ved at kompetenceudvikle gennem erfaringer fra fx Nest og mellemformer.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	En økonomisk understøttelse af lokalt praksisudvikling i UngiAarhus (fx på klubområdet) til arbejde med Fritid for alle – hæftet, der udkommer i august 2025, kunne styrke arbejdet med Bredere Børnefællesskaber i UngiAarhus.
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interessevaretagelse	<i>Kan vi have interesse i at arbejde videre med / påvirke og lave interessevaretagelse på i en videre proces, fx frem mod ny lovgivning eller i samarbejder med NGO'er mv.</i>

Anbefaling 20 Ændring af karakterskalaen



Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede , der imødekommer anbefalingen?	Børn og Unge har tidligere gennemført et forsøg med karakterfri hverdag, der taler ind i dette emne om karakterer. Der er en politisk opmærksomhed på hvordan afgivelse af karakterer har betydning for børns og unges selvforståelse og trivsel.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	Angående karakterskalaens sammensætning, vurderes det på baggrund af det løbende samarbejde med skolerne og lærere i folkeskolen, at den generelle holdning er, at den nuværende karakterskalas store spring gør det svært at vurdere eleverne præcist. Der er ex. et meget stort spring fra et 7-tal til et 10- tal. Set i det lys deler vi trivselskommissionens anbefalinger om en ændret karakterskala.

Anbefaling 21 Justering af prøvetrykket i folkeskolen



Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede, der imødekommer anbefalingen?	Byrådet behandlede den 8. november 2023 et beslutningsforslag fra SF og RV om frisættelse i folkeskolen, hvad angår bindinger i forhold til folkeskolens prøver. Forslaget var bl.a. inspireret af erfaringer fra corona-perioden og sigtede på at give mere frihed til, at afslutningen på folkeskolen kan være mere fleksibel og tilpasset den enkelte elev. Efter inddragelse af folkeskolens parter i Aarhus, blev der på den baggrund udarbejdet et udkast til en forsøgsansøgning, som blev endeligt vedtaget af byrådet den 6. marts 2024. Ansøgningen indeholdt tre delansøgninger: - Mulighed for ophøjelse af standpunktskarakterer til prøvekarakterer, hvis standpunktskarakteren er højere end prøvekarakteren - Større fleksibilitet i aflæggelsen af afgangsprøven, dvs. mulighed for at aflægge folkeskolens prøver over flere år - Deltagelse i forsøg med mere praktiske prøveformer i en treårig prøveperiode.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	Hvordan kan vi arbejde videre med anbefalingen generelt? Er der ifb med anbefalingen et "uopdyrket land" i Aarhus, - dvs. hvor vi ikke har indsatser, og er der nogle af disse, vi synes, det kunne være særligt interessante at dykke mere ned i?
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	Der gøres opmærksom på, at der i kvalitetsprogrammet for folkeskolen gives mulighed for også at give standpunktskarakterer i folkeskolen i 6-7 klasse (skal godkendes i skolebestyrelsen). Dette stemmer dog ikke umiddelbart med anbefalingen i Trivselskommissionen.

Anbefaling 22 Undersøgelse af ny anvendelse af karakterer på de gymnasiale uddannelser



Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede , der imødekommer anbefalingen?	<i>Dette kan både være de store linjer som Bredere Børnefællesskaber og Vilde problemer samt konkrete, afgrænsede initiativer mv.</i>
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	<i>Hvordan kan vi arbejde videre med anbefalingen generelt? Er der ifb med anbefalingen et "uopdyrket land" i Aarhus, - dvs. hvor vi ikke har indsatser, og er der nogle af disse, vi synes, det kunne være særligt interessante at dykke mere ned i?</i>
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	<i>Kan vi have interesse i at arbejde videre med / påvirke og lave interessevaretagelse på i en videre proces, fx frem mod ny lovgivning eller i samarbejder med NGO'er mv.</i>

Anbefaling 23 gymnasiale uddannelser



Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede , der imødekommer anbefalingen?	<i>Dette kan både være de store linjer som Bredere Børnefællesskaber og Vilde problemer samt konkrete, afgrænsede initiativer mv.</i>
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	<i>Hvordan kan vi arbejde videre med anbefalingen generelt? Er der ifb med anbefalingen et "uopdyrket land" i Aarhus, - dvs. hvor vi ikke har indsatser, og er der nogle af disse, vi synes, det kunne være særligt interessante at dykke mere ned i?</i>
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	<i>Kan vi have interesse i at arbejde videre med / påvirke og lave interessevaretagelse på i en videre proces, fx frem mod ny lovgivning eller i samarbejder med NGO'er mv.</i>



Tema: Fællesskaber i fritiden

Anbefaling	Beskrivelse	Ansvarlig
Anbefaling 24 Alle børn og unge bør have en fritidsaktivitet sammen med andre		PUF Sundhed
Anbefaling 25 Alle kommuner bør have en fritidspasordning		Sundhed (MKB)
Anbefaling 26 Flere børn og unge i fritids- og foreningslivet	- Kommunal prioritering af samarbejdet med fritids- og foreningslivet - En selvstændig formålsparagraf for SFO - Nye modeller for fritids- og foreningslivets samarbejde med de fritidspædagogiske tilbud	PUF Sundhed
Anbefaling 27 Trygge og inkluderende fællesskaber i fritids- og foreningslivet	- Trygge og inkluderende fællesskaber i fritids- og foreningslivet - Mindre bureaukrati for foreninger og civilsamfund - Opbakning til civilsamfundets sociale indsatser for børn og unge	Kommunikation og samskabelse
Anbefaling 28 Trygge ungefællesskaber og en sund alkoholkultur	- Trygge ungefællesskaber på ungdomsuddannelserne - Alkoholfri studiestart på ungdomsuddannelser, FGU og videregående uddannelser - Alkoholpolitik på efterskoler, ungdomsuddannelser, FGU og videregående uddannelser - Forældreftaler om indtag af alkohol og brug af tobak og nikotinprodukter - Justering af procentgrænsen for salg af alkohol	PUF Sundhed



Anbefaling 24 Alle børn og unge bør have en fritidsaktivitet sammen med andre



Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede , der imødekommer anbefalingen?	I Børn og Unge arbejder vi på forskellige måder med Trivselskommissionens anbefaling om at give oplysning og vejledning om fritidsaktiviteter til børn, unge og forældre. Fx drøfter sundhedsplejen bevægelse med elever, når de har samtaler med dem. Derudover kan sundhedsplejen via forældrene skabe kontakt til en foreningsmentor, som kan vejlede om foreningstilbud til enkelte børn/forældre. Dette sker dog ikke systematisk, og det kan ligeledes være personbåret. Foreningsmentorordningen er forankret i MKB. MBU har sammen med MKB indsatsen High Five: Formålet med High Five er at fremme trivsel og lighed i sundhed hos børn og unge i udsatte boligområder via øget foreningsdeltagelse. Indsatsen gennemføres i udsatte boligområder med afsæt i lokale folkeskoler. I løbet af projektperioden forventes der at blive gennemført skoleforløb i 240 klasser. En playmaker i MKB faciliterer og understøtter samarbejder mellem foreninger og skoler. I MKB er der endvidere flere indsatser der understøtter, at børn skal have en fritidsaktivitet sammen med andre. Specialsport.dk, der er finansieret af MKB og MSB, tilbyder samarbejde, primært med specialskoler, om formidling til forældre om foreningstilbud, sportspraktikker og følgeordninger til foreningen. Specialsport har desuden samarbejde med Vorrevangskolen om deres specialklasser. Afdelingsledere af Ungdomsskolen tager rundt på alle folke- og privatskoler og formidler ungdomsskolens tilbud til elever i 7.-10. klasse (i august og februar). Her har de unge også mulighed for at komme med ønsker til ungdomsskolehold, der ikke findes i kataloget. Med anbefalingen sætter kommissionen desuden fokus på, at børn og unges udvikling bedst sker i trygge og givende fællesskaber, hvilket er fundamentet for Børn- og ungepolitikken og Brede Børnefællesskaber.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	I Aarhus Kommune er der kun i begrænset omfang formidling om fritidstilbud fra skoler og dagtilbud, til forældrene. Vi kan have interesse i at samle de gode erfaringer, dele dem og forankre det, der virker.
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	MBU kan have interesse i at blive en partner i samarbejdet med specialsport sammen med MSB og MKB og tage ejerskab i at formidle specialsports tilbud til specialbørn og deres familier, fx gennem sundhedsplejen, PPR, dagtilbud eller grundskoler. Derudover kan vi have interesse i et tættere samarbejde med MKB om deres indsatser, herunder foreningsmentor og playmakerindsatsen. Vi kan arbejde med at understøtte en mere systematisk formidling af fritidstilbud. I Aalborg Kommune har en playmaker fx adgang til at lægge foreningstilbud og foreningsevents (fx åbent hus) ind i Aula. Dette kan vi have interesse i at undersøge nærmere i Aarhus.

Anbefaling 25 Alle kommuner bør have en fritidspasordning

Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede , der imødekommer anbefalingen?	Aarhus Kommune imødekommer allerede anbefalingen om at have en fritidspasordning. Vi har både en fritidspasordning (3-17 år) og en fritidsvejledning (foreningsmentor), som er organiseret i MKB. Fritidspasset udstedes til børn fra økonomisk trængte familier. Dertil har Aarhus Kommune via MKB en Fritidspas plus ordning med henholdsvis MBU og MSB. I forsøgsordningen mellem MKB og MBU, kan sundhedsplejersken udstede fritidspas plus til børn i grundskolen, som kommer fra økonomisk trængte familier, hvor det på baggrund af en sundheds- og socialfaglig vurderes, at barnet vil kunne have gavn af et fritidspas plus.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	Anbefalingen går på, at kommunerne bør have en fritidspasordning, men anbefalingen adresserer ikke den potentielle udfordring med, at de ikke anvendes af barnet eller den unge. I Aarhus Kommune er der en del udstedte fritidspas, som ikke bliver anvendt. MBU kan i højere grad understøtte anvendelsen af fritidspas, hvis formidling af fritidspasordningen prioriteres af fagpersoner som fx af sundhedsplejen, pædagoger, lærer, der møder børn og unge i forskellige arenaer, og dermed har en relation til barnet/familien.
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	MBU kan have en interesse i, i højere grad at samarbejde med MKB om udstedelse og understøttelse af anvendelsen af fritidspassene, til glæde for børnene og familierne. Det kunne fx være i form af en kontaktperson i dagtilbud og på skolerne.

Anbefaling 26 Flere børn og unge i fritids- og foreningslivet



Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede , der imødekommer anbefalingen?	Kommissionen anbefaler, at vi har et velfungerende samarbejde med fritids- og foreningslivet. Aarhus Kommune er en Bevæg dig livet kommune. Et af målene er at få flere ind i foreningslivet. Det arbejder vi tæt sammen med DGI og DIF om. Get2Sport, forankret i UngiAarhus i samarbejde med DIF. Indsatsen tager udgangspunkt i samarbejdet mellem kommunale institutioner for børn og unge, og det frivillige foreningsliv i udsatte boligområder. En vigtig del af get2sport Aarhus indsatsen er at sikre rammerne omkring unges engagement i de frivillige foreningslivs forpligtende fællesskaber. Nye modeller for fritids- og foreningslivets samarbejde med de fritidspædagogiske tilbud: Jf dagtilbudsloven (§65, stk. 3) og ungdomsskolelovens formålsparagraf ligger der en forpligtigelse hos klubber om at være brobygger til det omkringværende kultur-, fritids- og foreningsliv for børn og unge. Dette er også fremhævet i <i>Plan for UngiAarhus</i>. Klubber i bestemte lokalområder samarbejder desuden med Sport og Fritids ForeningsMentor-indsats - på lige fod med dagtilbud og skole (SFO).
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	Frivilligakademi for udskolingselever Børn og Unge har tidligere haft samarbejde med Rethinkers i Aarhus om et frivilligakademi for udskolingselever. Det skulle give eleverne oplevelser med selv at være frivillig og erfaring med hvordan man kan samle mennesker om en sag. Projektet kunne genoplives i forbindelse med det nye kulturpas der skal give flere sårbare unge adgang til kulturoplevelser.
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	Selvstændig formålsparagraf for SFO En selvstændig formålsparagraf for SFO som erstatning for de mange konkrete indholdsmæssige krav til mål- og indholdsbeskrivelsen vil være i fin tråd med det forstærkede fokus på formålsorientering, Aarhus Kommune har iværksat med den fritidspædagogiske vision. En stærk formålsparagraf vil på den ene side sikre en vis fælles retning men samtidig frigive ressourcer til gode lokale løsninger. Det vil alt andet lige øge potentialet i videndeling på tværs af SFO'er, da diversiteten i praksis må forventes større.

Anbefaling 27 Trygge og inkluderende fællesskaber i fritids- og foreningslivet

Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede , der imødekommer anbefalingen?	Med henblik på at hjælpe de foreninger, som inkluderer borgere med handicap/særlige behov, herunder kognitive handicaps (fx ADHD, autisme) har MKB et særligt medlemstilskud til foreningerne. Tilskuddet giver et større økonomisk incitament for foreningerne til at lave aktiviteter for målgruppen, og kan afhjælpe med nogle af de ekstra omkostninger, der kan være ved at inkludere målgruppen. Medlemstilskuddet er en forsøgsordning for 2024 til og med 2026. Foreningerne ansøger via foreningsportalen. Link: Foreningsportalen Aarhus Kommune .
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	<i>Hvordan kan vi arbejde videre med anbefalingen generelt? Er der ifb med anbefalingen et "uopdyrket land" i Aarhus, - dvs. hvor vi ikke har indsatser, og er der nogle af disse, vi synes, det kunne være særligt interessante at dykke mere ned i?</i>
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	<i>Kan vi have interesse i at arbejde videre med / påvirke og lave interessevaretagelse på i en videre proces, fx frem mod ny lovgivning eller i samarbejder med NGO'er mv.</i>

Anbefaling 28 Trygge ungefællesskaber og en sund alkoholkultur



Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede , der imødekommer anbefalingen?	Aarhus Kommune har vedtaget en 7-punktsplan for en sundere alkoholkultur, herunder at styrke forældreansvaret. I Børn og Unge arbejder vi med forebyggelse af rusmidler (alkohol, tobak, hash og andre stoffer) generelt, og vi har en del indsatser og tiltag, som sikrer en grundlæggende viden på området hos elever, forældre og fagpersoner, og giver de fornødne redskaber for at forebygge diverse risikoadfærd blandt børn og unge. Forældrene spiller en vigtig rolle i forhold til forebyggelse af rusmidler blandt børn og unge. Deres holdning til alkohol og stoffer, opdragelsesformer og dialogen med den unge har stor betydning for den unges holdning og praksis med hensyn til rusmidler. Indsatser som bl.a. fremmer dialogen og aftaler imellem forældre er: Temaforældremødet om rusmidler er et obligatorisk tema på 9. klasses trin. Indsatsen har til hensigt at styrke forældrenes kompetence ved at skabe rum for dialog og bringe viden i spil om bl.a. rusmidler, risikoadfærd, forælderrollen og dialog med den unge og overgangen fra skole til ungdomsuddannelse. Udskolingslærere faciliterer temaforældremøderne. Samtale mellem generationer (SMG) i udkolingen. Temaet "Sundhed (rusmidler)" SMG er et trivselsfremmende tiltag i udkolingen, som sætter fokus på dialogen og samspillet mellem forældre og de unge om specifikke temaer i ungdomslivet, herunder rusmidler, festkultur og fællesskaber. Udsendelse af diverse pjecer og informationsbreve til forældre om forebyggelse af rusmidler. Afholdelse af Sidste Skoledag arrangementet uden alkohol og rusmidler. Trygge ungefællesskaber på ungdomsuddannelserne. UngiAarhus' Trivselsteam, forankret i USK, laver trivselsrettede klasseforløb både i udkolingen og på ungdomsuddannelserne. Der arbejdes med afsæt i PERMA-teorien.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	<i>Hvordan kan vi arbejde videre med anbefalingen generelt? Er der ifb med anbefalingen et "uopdyrket land" i Aarhus, - dvs. hvor vi ikke har indsatser, og er der nogle af disse, vi synes, det kunne være særligt interessante at dykke mere ned i?</i>
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	<i>Kan vi have interesse i at arbejde videre med / påvirke og lave interessevaretagelse på i en videre proces, fx frem mod ny lovgivning eller i samarbejder med NGO'er mv.</i>



Tema: Krop og bevægelse

Anbefaling	Beskrivelse	Ansvarlig
Anbefaling 29 Mere fysisk aktivitet og bevægelsesglæde i børn og unges liv	- Øget fokus på krop og bevægelse i dagtilbud - Mere leg i hverdagen - Bevægelse i folkeskolen bør prioriteres og følges - Unges tilknytning til fritids- og foreningslivet bør styrkes	Sundhed
Anbefaling 30 Tilbyde børn og unge realistiske og sunde kropsopfattelser	- Fortsat prioritering af undervisning i krop og identitet - Trygge omklædningsfaciliteter i grundskolen og på ungdomsuddannelserne - Smartphonefrie omklædningsfaciliteter i fritids- og foreningslivet	Sundhed



Anbefaling 29 Mere fysisk aktivitet og bevægelsesglæde i børn og unges liv



Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede, der imødekommer anbefalingen?	Krop og bevægelse i dagtilbud Kommissionen anbefaler, at alle dagtilbud har et fokus på at understøtte bevægelsesglæde, motorik og fysisk aktivitet hos børn som en del af den daglige pædagogiske praksis. Ifølge dagtilbudsloven skal alle dagtilbud udarbejde en pædagogisk læreplan bl.a. med udgangspunkt i læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse, der har fokus på at give alle børn, uanset erfaringer med krop, sanser og bevægelse, mulighed for at deltage i fællesskaber, aktiviteter og leg. Dette bør således allerede være et fokus i alle dagtilbud i Aarhus Kommune. Bevægelse er desuden en del af temaet "Vi vil være i balance" i BU-politikken, der sætter retningen for Børn og Unge arbejde. Kommissionen anbefaler, at tilbyde det pædagogiske personale opkvalificering ifm. arbejdet med at understøtte mere bevægelse i dagtilbud. I perioden 2017- 2021 er uddannet et antal krop- og bevægelsesvejledere og -assistenter i dagtilbuddene, som har til opgave at sætte fokus på krop og bevægelse. I den forbindelse blev krop- og bevægelsesvejledere og –assistenterne bl.a. uddannet i at bruge screeningsværktøjet "motorikmodulet". Vi har ikke et overblik over hvor mange af de uddannede, der er fortsat er aktive i dagtilbuddene nu, men vi ved, at "Motorikmodulet" bruges i et begrænset omfang. Gennem Børneterapien har dagtilbud og skoler mulighed for at få vejledning ang. børn med motoriske vanskeligheder, hvor der er fokus på, hvordan personalet bedst støtter barnets udvikling gennem daglige aktiviteter og dermed understøtter barnets deltagelse i fællesskaber sammen med andre. Bevægelse i folkeskolen Nuværende lovkrav er, at skolerne skal arbejde med bevægelse 45 minutter om dagen. Vi kender dog ikke til, i hvilken grad skolerne arbejder med det nuværende krav om 45 minutters bevægelse om dagen, og kravet udgår ved skoleårets afslutning. Til erstatning til de eksisterende lovkrav, udarbejder professionshøjskolerne, herunder bl.a. VIA University College en strategi, der skal sikre understøttelse af bevægelse i undervisning og pauser samt fremme bevægelsesglæde gennem hele elevens skoleforløb. Vi er endnu ikke bekendt med omfanget af dette, men er i løbende dialog med VIA. Aarhus Kommune er en Bevæg dig livet kommune, hvor vi samarbejder med DGI/DIF. Et af målene er at få flere til at bevæge sig, herunder børn og unge.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	Krop og bevægelse i dagtilbud I dagtilbud kan vi have et større fokus på motorik og bevægelse, bl.a. ved at aktivere og vidensdele blandt det pædagogiske personale, der har kompetencer på området. I den forbindelse skal der være en opmærksomhed på de børn, der er mindst aktive, herunder børn med funktionsnedsættelse. Der er desuden potentiale for mere systematisk brug af det motoriske screeningsværktøj "Motorikmodulet". Resultater fra screeningen kan danne baggrund for at krop og bevægelse tematiseres i forhold til det enkelte barn, i samarbejde med forældrene. Bevægelse i folkeskolen Ifølge Aftalen om folkeskolens kvalitetsprogram er det op til den enkelte skole at beslutte, hvordan og i hvilket omfang motion og bevægelse skal indgå i undervisningen. Det er endnu ikke defineret, hvordan vi i Børn og Unge kan understøtte skolerne i arbejdet med at facilitere øget bevægelse i skolen.

Anbefaling 30 Tilbyde børn og unge realistiske og sunde kropsopfattelser

Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede, der imødekommer anbefalingen?	Sunde kropsopfattelser er et stort tema i sundhedsplejens generelle tilbud på skolerne. Temaet indgår i alle samtalerne med børn/unge, og teamet “forskellige kroppe” indgår i pubertetsundervisningen til elever i 5. klasse. Derudover samarbejder Aarhus Kommune med Sex & Samfund om undervisningstilbuddet “Ung til yngre” til elever i udskoling på alle skoler, hvor der er fokus på, at “kroppe er forskellige”. Det er særligt for Aarhus Kommune, at tilbuddet er gratis for skolerne. I 2024 blev der afviklet 110 “Ung til yngre”- forløb, fordelt på 30 skoler.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	I pædagogernes samtale med forældre til børn i dagtilbud er der ikke fokus på temaer som fx kroppe, nøgenhed og mangfoldigheder. Det kunne dog være interessant at dykke ned i fx i regi af sundhedsplejen, der kan understøtte pædagogerne. Derudover kunne det være interessant at undersøge muligheden for at indføre seksualundervisning i indskoling, som fx kunne handle om forskellige kroppe, nøgenhed ifm. omklædning, mangfoldigheder. Her vil sundhedsplejen kunne understøtte det pædagogiske personale i indskoling.
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	

Tema: Tidlig og rettidig indsats

Anbefaling	Beskrivelse	Ansvarlig
Anbefaling 31 Fortsat fokus på systematisk opsporing af børn og unge i risiko for mistrivsel	- Fortsat fokus på systematisk at identificere børn og unge i mistrivsel og sætte tidligere ind i kommunerne - Allerede igangværende indsatser om tidlig opsporing på sundhedsområdet fastholdes	PPR Sundhed
Anbefaling 32 Pædagogiske og socialfaglige trivselsindsatser som en del af lettilgængelige behandlingstilbud	- Fortsat prioritering af undervisning i krop og identitet - Trygge omklædningsfaciliteter i grundskolen og på ungdomsuddannelserne - Smartphonefrie omklædningsfaciliteter i fritids- og foreningslivet	PPR
Anbefaling 33 Fremme lavtærskeltilbud	- Fortsat prioritering af økonomisk støtte til lavtærskeltilbud - Øge kendskabet til lavtærskeltilbud - Evaluering af lavtærskeltilbud	PPR



Anbefaling 31 Fortsat fokus på systematisk opsporing af børn og unge i risiko for mistrivsel



Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering:
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede , der imødekommer anbefalingen?	Sundhedsplejen og de forebyggende helbredsundersøgelser i almen praksis ved 0-6 år er generelle tilbud, der er med til at sikre tidlig systematisk opsporing af mistrivsel hos børn og i familier. Derudover laver skolesundhedsplejerskerne også systematisk opsporing af mistrivsel hos elever i grundskolen. Bredere Børnefællesskaber: <i>PPR tidligere indsats, tættere på praksis</i> indebærer, at PPR kommer tidligere ind i opgaven, når et barn er på vej i udfordringer, ved at have fokus på fællesskaberne, som børnene er en del af, og de voksnes kompetencer samt at være tættere på praksis gennem praksisnær understøttelse i skoler og dagtilbud (se også anbefaling 3). Relationel velfærd: Samarbejdsstrukturen med lokalt forankrede tværfaglige (og tværmagistratslige) teams skal sikre, at barnet og familien støttes tidligere og mere helhedsorienteret, så det forebygges, at udfordringerne vokser sig større. Fokus er på koordination og sammenhæng mellem almenområdet og socialområdet ift. at understøtte børn i dagtilbud, skoler og UngiAarhus samt deres familier. Center for Trivsel: Centret henvender sig til skolebørn og unge, der er 5-17 år, oplever let psykisk mistrivsel og er bosat i Aarhus Kommune. Familier, børn og unge kan henvende sig i centret uden en henvisning. Centret har fokus på, at forhindre begyndende mistrivsel i at udvikle sig til mere alvorlig mistrivsel. Derudover sikrer centret familier, børn og unge én indgang jf. Trivselskommissionens anbefalinger. Byrådet har besluttet et værdisæt for arbejdet med elevfravær. Der er desuden udarbejdet en læringspakke til skoleledelsen, som har til formål at styrke fokus på systematik og opsporing lokalt. Der er udarbejdet en skabelon til en handleplan, som ligger i den digitale meddelelsesbog. Skabelonen er obligatorisk at bruge, når en elevs fravær giver anledning til bekymring. (Elevfravær - AarhusIntra)
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	

Anbefaling 32 Pædagogiske og socialfaglige trivselsindsatser som en del af lettilgængelige behandlingstilbud



Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede , der imødekommer anbefalingen?	Aarhus Kommunes lettilgængelige behandlingstilbud, Center for Trivsel, tilbyder en række sundhedsfaglige indsatser målrettet børn og unge. Center for Trivsel er dog allerede nu jf. den faglige ramme fra Sundhedsstyrelsen forpligtiget til at guide familier, børn og unge videre til pædagogiske og socialfaglige trivselsindsatser, hvis det vurderes ved hhv. for- eller screeningssamtale, at der er behov herfor.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	Kommissionen opfordrer regeringen til – i forbindelse med evalueringen af det nuværende tilbud i 2026 – at overveje, om det er relevant, at de lettilgængelige behandlingstilbud tilpasses, så de fremover også kan tilbyde børn og unge en pædagogisk og/eller socialfaglig trivselsindsats. Børn og Unge anbefaler, at man inddrager kommunerne i evalueringen og i de efterfølgende overvejelser.

Anbefaling 33 Fremme lavtærskeltilbud

Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede, der imødekommer anbefalingen?	Analyse af nuværende indsatser til børn og unge i mistrivsel: MBU, MSB, MSO og MKB har i fællesskab lavet en analyse af nuværende indsatser i Aarhus Kommune for gruppen af børn og unge i mistrivsel med henblik på at sikre sammenhæng, undgå overlap og at opnå størst mulig effekt af indsatserne. Resultatet af analysen viser, at der er 123 tilbud og indsatser til børn og unge i mistrivsel i alderen 0-30 år, med særligt fokus på indsatserne til børn og unge op til 18 år. Blandt de 123 tilbud er der en række forebyggende lavtærskeltilbud, tidlige indsatser – og mere indgribende tilbud. (link til analysen her: Dokumentvisning) Der udarbejdes pt. en fornyet analyse af nuværende indsatser til børn og unge i mistrivsel med formål at skabe overblik, sammenhæng og kvalitet i kommunens indsatser mod mistrivsel. Den fornyede analyse af indsatser undersøger både kommunale indsatser og udvalgte lavtærskeltilbud. Analysen har bl.a. fokus på at undersøge indsatsernes kvalitet og effekt sammenholdt med omkostninger, hvilket taler ind i anbefalingen. Resultaterne fra analysen vil muligvis kunne bidrage til en vurdering af, hvordan ressourcerne til lavtærskeltilbud fremover skal prioriteres. <u>Medaktør/civilsamfundet</u> ☐ Aarhus Kommune har i samarbejde med Frivilligcenter Aarhus udviklet Socialkompasset, som er en digital portal, som fungerer som den lokale infrastruktur og det tilbudsoverblik, som borgere, foreninger, frivillige og kommunale medarbejdere har efterspurgt i årevis. ☐ I Aarhus tilbyder vi et kursus for frivillige organisationer og kommunalt ansatte. Civilsamfundsorganisationer og kommunale medarbejdere deltager sammen mhp. at opbygge et bedre kendskab til de mange tilbud. Siden kurset blev udbudt i september 2024, har 123 deltagere gennemført.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	

Tema: Forældreskab 2025

Anbefaling	Beskrivelse	Ansvarlig
Anbefaling 34 Forældreskab anno 2025 til debat med afsæt i syv opfordringer til forældreskabet		Sundhed / PUF
Anbefaling 35 Støtte til udsatte forældregrupper og forældre til børn og unge med særlige behov		Sundhed (MSB)



Anbefaling 34 Forældreskab anno 2025 til debat med afsæt i syv opfordringer til forældreskabet



Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede , der imødekommer anbefalingen?	Sundhedsplejens generelle tilbud til alle spæd- og småbørns familier og alle skolebørn har ud over det sundhedsfaglige fokus, også fokus på forældreskabet og det tages op i alle kontakter med familier og børn. Der er stor overensstemmelse mellem kommissionens syn på forældreskabet og sundhedsplejens anbefalinger og vejledninger ift. forældreskabet. Aarhus kommune tilbyder Familieiværksætterne til alle førstegangsgravide og partnere. Her er forældreskabet anno 2025 en del af indholdet, og familier mødes og deler viden, erfaring og udfordringer i den nye rolle som forældre. Aarhus Kommune har udviklet en række materialer og tilbud, som skolerne kan bruge på fx forældremøder, som lægger op til dialog om de fællesskaber, børnene indgår i, og hvordan man som forældre kan bakke op om disse. Det gælder fx Samtale mellem generationer (SMG), Digital Tryghed 24/7, Social pejling, Temamøde om rusmidler og MOVE Aarhus. I regi af Omstillingsplanen er der truffet beslutning om en indsats med fokus på at styrke forældresamarbejdet både blandt forældrene og mellem skole og forældre. Temaet er på dagsordenen på rådmandens dialogmøde med Bestyrelserne i foråret 2025.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	<i>Hvordan kan vi arbejde videre med anbefalingen generelt? Er der ifb med anbefalingen et "uopdyrket land" i Aarhus, - dvs. hvor vi ikke har indsatser, og er der nogle af disse, vi synes, det kunne være særligt interessante at dykke mere ned i?</i>
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	Samarbejde med forældreorganisationerne i samtalen om det moderne forældreskab.

Anbefaling 35 Støtte til udsatte forældregrupper og forældre til børn og unge med særlige behov



Spørgsmål	Beskrivelse/vurdering
Hvilke indsatser og tilbud har vi allerede , der imødekommer anbefalingen?	Kommissionen anbefaler, at der tildeles økonomisk støtte til foreninger og organisationer, der tilbyder hjælp og rådgivning til udsatte forældregrupper og forældre til børn og unge med særlige behov. Aarhus Kommune samarbejder med en lang række civilsamfundsorganisationer, som tilbyder støtte til udsatte forældregrupper og forældre til børn og unge med særlige behov. Samarbejderne varierer med hensyn til formaliseringsgraden, eksempelvis om der er formelle samarbejdsaftaler eller ej, og om der også er økonomi involveret. Mange af samarbejderne er uden, at der er økonomi bundet op på samarbejdet. MBU har et kontinuerligt fokus på, hvordan vi udvider og udvikler samarbejdet med civilsamfundsaktører på området, og har stor gavn af disse samarbejder. Socialkompasset rummer 32 civile og kommunale tilbud hos 24 organisationer rettet mod forældre, primært den sårbare forældregruppe.
Hvor ser vi mangler i vores nuværende indsatser og tilbud i forhold til at imødekomme anbefalingen?	
Er der ifb. med anbefalingen, noget hvor vi med fordel kan arbejde videre med interesse-varetagelse	<i>Kan vi have interesse i at arbejde videre med / påvirke og lave interessevaretagelse på i en videre proces, fx frem mod ny lovgivning eller i samarbejder med NGO'er mv.</i>

Punkt 3: Tillægsbevilling til tandklinik på Daugbjergvej (NH)

Tid: 10 min. Deltagere: Ingen



Beslutningsmemo

8. april 2025
Side 1 af 2

Emne **Tillægsbevilling til tandklinik på Daugbjergvej**
Til Rådmandsmøde den 29. april 2025

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltningschef Nikolaj Harbjerg har på vegne af Aarhus Ejendomme sat punktet på dagsordenen med henblik på godkendelse af indstilling til byrådet om tillægsbevilling til tandklinik på Daugbjergvej.

Byrådet vedtog den 20. december 2023 anlægsbevilling på 61,7 mio. kr. (2025-priser) til ny tandklinik på Daugbjergvej i Aarhus C samt ombygning af tre klinikker i Vejlbj.

Projektet har siden været i udbud og vist sig 8,0 mio. kr. dyrere end forudsat i anlægsindstillingen. Prisstigningen skyldes flere faktorer. Dels højere udgifter til grundkøb, byggemodning og tilslutning, samt højere udgifter til dentalteknisk udstyr og inventar. Der er også tale om et komplekst byggeri, som skal sammenbygges med øvrigt nybyggeri. Det betyder, at håndværkerudgifterne også er højere. Dertil er der nogle særlige funktionskrav til bygningen, når der etableres tandklinik.

Indstillingen anmoder om tillægsbevilling på 8,0 mio. kr. Det betyder, at anlægssummen samlet udgør 69,7 mio. kr. i 2025-priser. Byggeriet forventes færdigt ultimo 2026.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Det indstilles,

- at byrådsindstilling om tillægsbevilling til tandklinik på Daugbjergvej godkendes.

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Der er indarbejdet flere besparelser i projektet for at overholde anlægsrammen og reducere merudgifterne.

Der er eksempelvis valgt rå beton i stedet for terrazzo til et trappeelement i indgangspartiet. Der er foretaget en række mindre optimeringer i projektet i forhold til byggelogistik og den konkrete udførelse af nogle brandskydeporte, uden der er gået på kompromis med sikkerheden. Der er reduceret i dokumentationen af projektets bæredygtighedsprofil, og der er fundet en løsning for tilslutning til fiberforbindelse, således udgiften betales af driften og ikke af anlægsprojektet. Det har imidlertid ikke været muligt at finde tilstrækkelig med besparelser til at holde projektet indenfor anlægsrammen, og der udstår derfor et beløb på 8,0 mio. kr.

Børn og Unge

Administration og Rådgivning
Aarhus Kommune

Sekretariat-Rådhuset

Rådhuspladsen 2
8000 Aarhus C

Direkte telefon: 41 85 90 31

Sag: EMN-2025-004268
Dokumentnummer:
14607020

Sagsbehandler:
Birgit Møller



4. Økonomiske konsekvenser af forslaget

8. april 2025
 Side 2 af 2

Tillægsbevillingen foreslås finansieret af restbeløb fra KB-bevillinger, hvor opgaven er afsluttet, eller KB-bevillinger, hvor det er vurderingen, at der er brug for færre midler for at kunne løse opgaven, fx KB-bevillingen til indeklimastrategien for dagtilbud.

Af tabellen nedenfor fremgår, hvad formålet har været med KB-bevillingerne.

	2025	2026	I alt	Bemærkning
KB sk Legepladser 2028		-214	-214	Alle projekter er udført og restbeløbet kan disponeres til andre projekter.
KB Skolestruktur, tilgang distriktsskoler		-429	-429	Bevillingen er givet i 2012 til at tiltrække flere elever til distriktsskolerne. Alle projekter er afsluttet.
KB Skolestruktur, fusionstilskud		-179	-179	Bevillingen er givet i 2012 til skoler, der blev fusioneret. Alle projekter er afsluttet.
Folkeskolereform, det særlige tilskud – anlæg B14		-779	-779	Bevillingen er givet som en del af udmøntningen af folkeskolereformen bl.a. lokaler til nye fag. Alle projekter er afsluttet.
KB dt RULL mini	-515	-1.028	-1.544	Restbeløb fra anlægsbevillingen til genhusning af Lille og Store Rygaard dagtilbud. Resten af bevillingen finansierede tillægsbevillingen til dagtilbudsafdelingen på Lokesvej 22.
KB sk RULL fremsyn for Aarhus	-1.495		-1.495	Bevillingen er givet til udmøntning af Fremsyn for Aarhus som rådighedsbeløb for RULL-programmet. Der udmøntes ikke længere midler fra bevillingen.
Indeklimastrategi for Dagtilbud	-825	-2.536	-3.361	Byrådet besluttede i 2019, at der skulle udføres en indeklimastrategi for dagtilbuddene. Der blev afsat 2 mio. kr. til formål, og der er senere afsat yderligere ved budget. Fase 1 af projektet er gennemført i MBU. Næste fase af projektet er en teknisk gennemgang af institutionerne, som skal danne grundlag for indeklimastrategien. Der er 7,29 mio. kr. på bevillingen. Det giver et restbeløb på 3,94 mio. kr. som reserveres til at gentænke og færdiggøre strategien.
I alt	-2.835	-5.165	-8.000	

5. Videre proces og kommunikation

Der er parallel godkendelse af byrådsindstillingen i Teknik og Miljø. Indstillingen forventes behandlet på magistratsmødet den 20. maj 2025 og byrådsmødet den 28. maj 2025.

Indstilling

Til Aarhus Byråd via Magistraten
Fra Teknik og Miljø samt Børn og Unge
Dato Dato for fremsendelse

Tillægsbevilling til tandlægeklinik på Daugbjergvej

1. Resume

Byrådet vedtog den 20. december 2023 anlægsbevilling på 61,7 mio. kr. (2025-priser) til ny tandklinik på Daugbjergvej i Aarhus C samt ombygning af tre klinikker i Vejlbj. Baggrunden for at udvide Tandplejen er ny lovgivning, der pålægger kommunerne at stille vederlagsfri kommunal tandpleje til rådighed for unge i alderen 18-21 år.

Projektet har siden været i udbud og vist sig 8,0 mio. kr. dyrere end forudsat i anlægsindstillingen. Prisstigningen skyldes flere faktorer. Dels højere udgifter til grundkøb, byggemodning og tilslutning, samt højere udgifter til dental-teknisk udstyr og inventar. Der er også tale om et komplekst byggeri, som skal sammenbygges med øvrigt nybyggeri. Det betyder, at håndværkerudgifterne også er højere. Dertil er der nogle særlige funktionskrav til bygningen, når der etableres tandklinik.

Indstillingen anmoder om tillægsbevilling på 8,0 mio. kr. Det betyder, at anlægssummen samlet udgør 69,7 mio. kr. i 2025-priser. Byggeriet forventes færdigt ultimo 2026.

2. Beslutningspunkter

Det indstilles:

At 1) der gives tillægsbevilling på 8,0 mio. kr. til anlægsbevilling på 61,7 mio. kr. i 2025-priser til udvidelse af den kommunale tandpleje på Daugbjergvej.

At 2) tillægsbevillingen finansieres som angivet i finansieringsafsnittet (afsnit 6).

At 3) rådighedsbeløb på 8,0 mio. kr. frigives med 2,8 mio. kr. i 2025 og 5,2 mio. kr. i 2026.

3. Hvorfor fremsendes indstillingen?

Byrådet godkendte den 20. december 2023 anlægsbevilling til etablering af en ny tandklinik på Daugbjergvej. Tandklinikken skal indeholde 10 ungeklinikker, tre klinikker til voksentandplejen og en narkoseklinik. Anlægsprojektet er siden blevet dyrere, og den oprindelige bevilling er derfor ikke tilstrækkelig til, at projektet kan gennemføres.

Det er fortsat nødvendigt at udvide klinikkapaciteten, hvis Tandplejen i Børn og Unge skal håndtere den nye patientgruppe, som følger af ny lovgivning. Et flertal af partier i Folketinget vedtog med finansloven for 2022, at den kommunale vederlagsfrie børne- og ungetandpleje skal udvides til at omfatte 18-21-årige. Det samlede patientgrundlag i Tandplejen i Børn og Unge forventes på den baggrund at stige med 32% til samlet 85.133 patienter, når loven er fuldt implementeret i 2026.

4. Hvilken værdi skabes for borgere og samfund?

Formålet med den nye tandklinik er at kunne behandle og understøtte den nye patientgruppe i den kommunale tandpleje og dermed sikre børn og unge en god tandsundhed som væsentligt bidrag til en god start på voksenlivet. Udvidelsen af Tandplejens kapacitet understøtter visionen i Børn- og Ungepolitikken, der vedrører sundhed og trivsel.

5. Hvad, hvem og hvordan?

Den nye tandklinik placeres på den tidligere "Trælastgrund" på Daugbjergvej. Tandklinikken opføres i fire etager og får et samlet areal på ca. 1650 m². Baggrunden for, at projektet er blevet dyrere, skyldes flere forhold.

Grundkøb

PensionDanmark ejer grunden, og Teknik og Miljø har derfor forhandlet med PensionDanmark om køb af byggeretter og de eksisterende kælderanlæg. Som følge af forhandlin-

gerne er udgifterne til grundkøb steget fra 7,0 mio. kr., som budgetteret i den oprindelige anlægsindstilling, til 9,3 mio. kr. Årsagen er, at Aarhus Kommune havde medregnet udgifter til byggemodning og tilslutning i den oprindelige budgetpost for grundkøb, men som følge af forhandlingerne kommer udgifterne oveni grundkøbsprisen. Byggemodning og tilslutningsafgift udgør ca. 2,0 mio. kr.

En anden udgiftsdrivende faktor er, at prisen for grundkøb først er opgjort i 2025 i forbindelse med ny købsaftale/alonge, der indeholder en række ændringer til den oprindelige købsaftale fra 2021. Det betyder, at prisen er indekseret fra januar 2021 og frem. Indekseringen har en værdi på ca. 0,8 mio. kr.

Dentalteknisk udstyr og inventar

Der er i efteråret 2024 gennemført et EU-udbud af det dentaltekniske udstyr og inventar, der skal anvendes til tandklinikken. Resultatet af udbuddet viser, at udgiften er 0,3 mio. kr. højere end forudsat i den oprindelige indstilling.

Komplekst byggeri

Byggeriets kompleksitet har også stor indflydelse på udgiftsstigningen. Byggeriet er komplekst af flere årsager. Dels er byggeriet placeret i en tæt bymæssig bebyggelse på en lille sokkelgrund. Byggeriet skal integreres i en karrestruktur, hvor bygningen sammenbygges med øvrigt nybyggeri i kælderniveau og den ene gavl.

Dertil er kælderen oprindelig opført til dagtilbudsformål. Når det i stedet skal opføres som tandklinik, medfører det nogle andre funktionskrav til indretning af klinikrum mv. Det har affødt et behov for at flytte bærelinjer og bygge om i den eksisterende kælder.

Dertil er der flere specialiserede krav til en klinikbygning til tandbehandling, som også har været udgiftsdrivende. Der er nogle særlige hygiejnekrav, krav om røntgensikring, tekniske installationer til fremføring af medicinske gasser, sug mv.

Licitationsresultatet viser, at den samlede entreprissum for håndværkerydelser er 8,8 mio. kr. højere end forudsat i den oprindelige indstilling. Licitationsresultatet afspejler byggeriets kompleksitet, herunder at det er teknisk mere avanceret end standardbyggeri.

Besparelser

Der er indarbejdet flere besparelser i projektet for at overholde anlægsrammen og reducere merudgifterne.

Der er eksempelvis valgt rå beton i stedet for terrazzo til et trappeelement i indgangspartiet. Der er foretaget en række mindre optimeringer i projektet i forhold til bygge-logistik og den konkrete udførelse af nogle brandskydepor-te, uden der er gået på kompromis med sikkerheden. Der er reduceret i dokumentationen af projektets bæredygtig-hedsprofil, og der er fundet en løsning for tilslutning til fi-berforbindelse, således udgiften betales af driften og ikke af anlægsprojektet.

Det har imidlertid ikke været muligt at finde tilstrækkelig med besparelser til at holde projektet indenfor anlægs-rammen, og der udestår derfor et beløb på 8,0 mio. kr.

Tidsplan

Det er Teknik og Miljø, Aarhus Ejendomme, som varetager bygherrefunktionen af den nye tandklinik på Daugbjergvej. Det er forventningen, at tandklinikken står klar til ibrug-tagning ultimo 2026.

6. Hvilke ressourcer kræves?

6.1 Anlægsudgifter

De samlede anlægsudgifter til udvidelse af den kommunale tandpleje forventes at udgøre 69,7 mio. kr. i 2025-pri-ser. Heraf udgør køb af kælder, sokkelgrund, begrøning, byggemodning og 1.650 m² byggeretter 9,8 mio. kr. Byg-geentreprisen forventes at udgøre 49,3 mio. kr., inventar forventes at udgøre 0,8 mio. kr. og tandplejeudstyr 9,8 mio. kr.

Tabel 1: Udgifter til tillægsbevilling, 1.000 kr.

	2025	2026	I alt
Udgifter til til-lægsbevilling	2.835	5.165	8.000

I alt	2.835	5.165	8.000
--------------	--------------	--------------	--------------

Prisen pr. kvadratmeter udgør ca. 34.000 kr. Til sammenligning var prisen pr. kvadratmeter ca. 32.500 kr. for tandreguleringsklinikken på Nordbyvej 23, som blev taget i brug i 2020. Den højere kvadratmeterpris på tandklinikken på Daugbjergvej kan tilskrives flere faktorer, som er beskrevet yderligere i afsnit 5.

6.2 Finansiering

Det indstilles, at tillægsbevillingen på 8,0 mio. kr. finansieres som beskrevet i nedenstående Tabel 2.

Tabel 2: Finansieringsbudget, 1.000 kr.

	2025	2026	I alt
KB sk Legepladser 2028		-214	-214
KB Skolestruktur, tilgang distriktsskoler		-429	-429
KB Skolestruktur, fusionstilskud		-179	-179
Folkeskolereform, det særlige tilskud – anlæg B14		-779	-779
KB dt RULL mini	-515	-1.028	-1.544
KB sk RULL fremsyn for Aarhus	-1.495		-1.495
Indeklimastrategi for Dagtilbud	-825	-2.536	-3.361
I alt	-2.835	-5.165	-8.000

6.3 Driftsudgifter

Bygningsdriftsudgiften, der medfølger kapacitetsudvidelsen, forventes at udgøre 1,2 mio. kr. årligt. Finansieringen er fundet i budgetaftalen for budget 2024-2027.

6.4 Klima og bæredygtighed

Byggeriet vil leve op til den grænseværdi for tilladt klimapåvirkning, som Aarhus Kommune har fastlagt. På tidspunktet for opstart af byggeriet er grænseværdien svarende til Bygningsreglementets lavemissionsklasse.

Punkt 3, Bilag 2:
Byrådsindstilling
Tillægsbevilling til
tandlægeklíník på
Daugbjergvej.docx

Projektet arbejder med klimavenlige materialer i det omfang det er muligt i forhold til lovgivningsmæssige krav til røntgenafskærmning, der bl.a. omfatter vinduer og vægge, hvilket begrænser materialevalget.

7. Hvordan følges der op?

Projektet koordineres mellem Teknik og Miljø og Børn og Unge.

Byrådet modtager anlægsregnskab for sagen til årsregnskabet et år efter aflevering af byggeriet.

Nicolaj Bang

/

Henrik Seiding

Thomas Medom

/

Tanja Nyborg

Bilag

Bilag 1: Bevillingsmæssige konsekvenser

Bilag 2: Nøgletal for enhedspriser

Tidligere beslutninger

Vedtagelse af 'Udvidelse af den kommunale tandpleje', Byrådsmødet d. 20.12.2023, punkt 13

Aarhus Ejendomme

Antal tegn: Klik her for at angive tekst.

Sagsbehandler: Mette Mærsk Clausen

Tlf.: 20 41 25 86

Budgetreg.	Bilagsart	Position	År	Kapitalmiddel txt	KapMidler	BevAnsSt.	Oprett. d.	Version	BevillPos.	BS-program	Bev. program txt	Beløb IV	Linietekst	Bilagsstat	Status	Behandling	FunktOmr.
1100000070	140	000001	2025	Aarhus Ejendomme MBU	25305A100	8528420100	28.03.2025	X01	451010	AB-24-554-003	Tandplejen Ny storkl	8.000.000,00	Tillægsbev. T-25-253-004	Forel. bogført			046285-3-000
*									451010	AB-24-554-003		8.000.000,00					
**										AB-24-554-003		8.000.000,00					
***												8.000.000,00					

Bevillingskema	T-25-253-004
Sagnr.	Tandlægeklíník pà Daugbjergvej
Sagstitel	

Sektor	Profitcenter/Projekt/Anlægsbevilling	U/I/ Ramme	Tillægs- bevillinger	Tillægs- bevillinger	Tillægs- bevillinger	Tillægs- bevillinger	Tillægs- bevillinger	SUM
			2025	2026	2027	2028	2029	
			(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	
			- 1.000 kr. -	- 1.000 kr. -	- 1.000 kr. -	- 1.000 kr. -	- 1.000 kr. -	
Tillægs-/Anlægsbevilling i alt			0	0	0	0	0	0
253 Ejendomsforvaltning - Anlæg	KB sk RULL fremsyn for Aarhus	U	-1.495	0	0	0	0	-1.495
	KB dt RULL mini	U	-516	-1.028	0	0	0	-1.544
	Folkeskolereform, det særlige tilskud - anlæg B14	U	0	-779	0	0	0	-779
	KB skolestruktur, fusionstilskud	U	0	-180	0	0	0	-180
	KB skolestruktur, tilgang distriktsskoler	U	0	-429	0	0	0	-429
	KB sk Legepladser B2008	U	0	-215	0	0	0	-215
	Tandplejen - Ny storklinik og udvidelse med 3 beha	U	2.835	5.165	0	0	0	8.000
	Indeklimastrategi for Dagtilbud	U	-825	-2.533	0	0	0	-3.358
998 Renter og finansiering	M2 Tillægsbevillinger, Kassemødpøst	U/I	2	-2	0	0	0	0



Bilag 2 - Nøgletal for enhedspriser

25. marts 2025
Side 1 af 1

Med tillægsbevillingen kan det samlede anlægsprojekt gennemføres for 70,5 mio. kr. svarende til en m2 pris på ca. 34.000 kr.

Teknik og Miljø
Aarhus Ejendomme
Aarhus Kommune

Økonomi og kontrakttilsyn
Bautavej 6
8210 Aarhus V

Direkte telefon: 21 57 30 24

Sag: EMN-2025-003495
Dokumentnummer:
14558312

Sagsbehandler:
Karoline Aagerup Pamperin

Nøgletal					2025-priser
Byggeri					
	Enheder	M ² i alt	(kr.) Pris pr. m2	(t.kr.) Bruttoudgift i alt	(t.kr.) Nettoudgift i alt
Storklinik i Aarhus C	1	1.650	33.879	55.900	55.900
Ombygning af 3 klinikker i Vejlbj	1	250	16.000	4.000	4.000
I alt, byggeri (a)		1.900	33.879	59.900	59.900
Grund					
		Bygge- rets-m ²	(kr.) Udgift pr. byggerets- m ²	(t.kr.) Bruttoudgift i alt/værdi af grund	(t.kr.) Netto- udgift i alt
Grund til storklinik	1	1.650	5.939	9.800	9.800
I alt, grund (b)		1.650	5.939	9.800	9.800
Sum (a+b)		1	3.550	69.700	68.700

Punkt 4: Forberedelse til byrådsmødet den 30. april 2025

Punkt 5: Evt.